

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA BOHEMISTIKY

**Markéta Zinnerová a česká literatura pro děti a mládež
(autorský portrét)**

Diplomová práce

Knihovna JU - PF

Autorka: Jana Mertová, učitelství pro 1. stupeň ZŠ, obor Nš – Aj

Vedoucí diplomové práce: doc. PaedDr. Jaroslav Toman, CSc.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma Markéta Zinnerová a česká literatura pro děti a mládež vypracovala samostatně s použitím literatury, kterou uvádím v příložené bibliografii.

V Praze dne 24. 4. 2006

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu doc. PaedDr. Jaroslavu Tomanovi, CSc., za jeho čas, ochotnou spolupráci, shovívavost a cenné rady a připomínky. Velký dík patří i mojí rodině, která mi před lety darovala knihy právě od této spisovatelky.

Anotace

Diplomová práce se zabývá prozaickou tvorbou spisovatelky a scenáristky Markéty Zinnerové. První část je zaměřena na její pohádkovou tvorbu. Druhá část se zabývá příběhovou prózou ze života dětí, ve které autorka bezpochyby exceluje. V každé části srovnáváme televizní či filmovou podobou. V poslední části se snažíme zhodnotit autorčin přínos literatuře a čtenářům. V přílohách uvádíme biografii, současnou fotografii autorky, krátký rozhovor a přebaly některých knih. Práce obsahuje především analýzy spisovatelčiny próz. Autorka se v současnosti věnuje spíše práci pro Českou televizi. Tato práce se snaží dokázat, že je nejenom výborná scenáristka, ale především kvalitní spisovatelka, která má smysl jak pro lyriku, která je nejvíce patrná v pohádkách, tak i pro reálné ztvárnění příběhů ze života dětí.

Annotation

This diploma thesis is focused on Markéta Zinnerová's prosaic writings, who is also a famous screenwriter. The first part deals with his fairy-tales. The second part is intended on the prose from children's lives, which the author excel in. In each part is also compared the books with television or film version. In the last part we try to valorize writer's contribution to literature and to young readers. In the supplement is shown a Markéta Zinnerová's contemporary photograph, a biography, a short interview and some covers of her books. The thesis includes analysis of her prose above all. The writer works for Czech television in the present. We try to prove, that she is the very good screenwriter and the first-rate prose writer as well, who has a sense both for lyrics, which is perceptible in her fairy tales, and for realistic creation of stories from children's lives.

Obsah

Úvod.....	6
1. Autorské pohádky Markéty Zinnerové.....	8
1. 1 Úvod do autorské pohádky Markéty Zinnerové.....	8
1. 2 Drak Mrak.....	10
1. 3 Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi.....	16
1. 4 Princezna z trešňového království.....	19
1. 5 Čarovné prstýnky.....	23
1. 6 Princezna Rozmarýnka.....	29
1. 7 Hejásek a Jujdásek.....	34
1. 8 Kočka Linda, poklad rodiny.....	39
2. Markéta Zinnerová a společenská próza z dětského života.....	45
2. 1 Úvod do společenské prózy z dětského života.....	45
2. 2 Jízdenka na prázdniny.....	47
2. 3 Děti z Pařízkova.....	51
2. 4 Tajemství proutěného košíku.....	56
2. 5 Indiáni z Větrova.....	64
2. 6 Kde padají hvězdy.....	70
3. Přínos soudobé dětské literatury (místo závěru).....	75
Seznam použité literatury, periodik a internetových zdrojů.....	79
Prameny.....	81
Přílohy.....	82

Úvod

Cílem diplomové práce je postihnout žánrové spektrum, poetiku, vývojové proměny a specifčnost próz Markéty Zinnerové na základě analýzy a interpretace jejího díla pro děti a mládež. Uvádíme je v žánrově chronologickém pořadí a snažíme se zachytit postupné proměny v autorských pohádkách i ve společenských prózách z dětského života.

V první části se zabýváme autorskými pohádkami Markéty Zinnerové, ve kterých nás spisovatelka přesvědčila nejen o svém nadání pro poetizaci a lyrizaci, ale i o smyslu pro situační a jazykovou komiku. Uvádíme také srovnání některých přepracovaných vydání, neboť i v tom je autorka originální. Snaží se o modernizaci jazykové i stylistické složky. Knihu tak přizpůsobuje současnému čtenáři. Je patrné, že čerpá nejen z klasických lidových pohádek, ale i ze současnosti. Ve svých pohádkách povyšuje obyčejnou lidskou práci nad povrchnost a lenost šlechty. Jsou zde zřejmé i parodijské postupy na zažité pohádkové postavy (Drak Mrak). V její pohádkové tvorbě se setkáváme se širokou škálou motivů, které jen dokazují její nadání pro fabulaci.

Druhá část je věnována společenské próze ze života dětí, ve které autorka exceluje. Téměř všechna její díla byla předlohou pro seriálové nebo filmové zpracování, anebo povedený scénář dal vzniknout neméně zdařilé knize. Proto zde nechybí i srovnání s televizní nebo filmovou verzí. Z rozborů vyplývá, že se tato prozaička zaměřuje na děti, které jsou znevýhodněné, ať už zdravotně nebo sociálně.

V závěru jsme se snažili vyzdvihnout hlavní znaky tvorby zdůvodňující její specifčnost, která je patrná zejména ve scénáristické tvorbě a jejímu vlivu na kompozici jejích próz.

V přílohách uvádíme základní biografické údaje, její současnou fotografii, krátký rozhovor a přebaly vybraných knih, omalovánek a plastických vystřihovánek, které doprovodila textem.

V současné době se tato autorka věnuje především scénáristické tvorbě. Tato diplomová práce by měla připomenout a dokázat, že Markéta Zinnerová je nejen nadanou scenáristkou, ale především výbornou spisovatelkou, která využívá krásy

českého jazyka a dokonale vystihuje poetiku prostředí, děje i postav. Na druhé straně uplatňuje i svou schopnost pro reálné ztvárnění příběhu, které umožňuje čtenáři příběh prožít naplno. Že je její tvorba stále aktuální, dokazují četná setkání se čtenáři, především dětí z 1. stupně ZŠ, od kterých nedávno získala Řád krásného slova, jehož cílem je podporovat vztah dětí k literatuře¹

¹ www.wpublisher.cz/malenoviny

1. Autorské pohádky Markéty Zinnerové

1.1 Úvod do autorské pohádky Markéty Zinnerové

Markéta Zinnerová vstoupila do světa autorské pohádky v 70. letech 20. století. V roce 1972 byla Lidovým nakladatelstvím vydána pohádka **Drak Mrak**, která zaujala především jazykovou a situační komikou, které vévodil titulní hrdina. Autorka sázela na parodii klasických pohádek, čehož si můžeme povšimnout v charakteristice draka Mraka, kterého vylíčila jako společenského, mírumilovného dobráka. V její pohádkové prvotině si nelze nepovšimnout jejího prvního pokusu o poezii, ve které je patrný pravidelný rytmus a sdružený rým. Sama spisovatelka přiznává, že jejím vzorem byl Václav Čtvrtek, jehož vliv na autorčiny pohádky je nemalý. Oba kritizují svět šlechty, a to stejným způsobem - vrchnost staví do humorných situací, kde vždy zvítězí selský rozum a poctivá práce nad přetvářkou a leností panských vrstev. O Čvrtkových pohádkách pojednává více J. Voráček, 1984.¹

Přírodní tematika a lyrizace projevu je vlastní i Zinnerové, čehož si můžeme povšimnout ať už v **Čarovných prstýnkách**, nebo i v **Princezně Rozmarýnce**. V obou pohádkách se snoubí humor, láska k přírodě a obdiv k poctivé práci, což převažuje i ve Čvrtkově pohádkové trilogii Rumcajs, Manka, Cipisek (1970 -1975).

V roce 1974 zvolila tato pohádkářka jiný přístup. V útlé knize určené pro začínající čtenáře **Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi** se zaměřila na mezilidské vztahy. V tomto alegorickém příběhu, jehož námět v roce 1993 rozšířila a upravila na obsahově barvitější pohádce **Hejásek a Jujdásek**, kritizuje netoleranci, vzteklost a příliš velké sebevědomí.

¹ „Čvrtkovy pohádky s přírodní tematikou (Pohádky z mechu a kapradí, Pohádky ze čtyř studánek) čerpají z lidové bajky a přírodní pohádky a aktualizují je s účinnějším záměrem ochrany původnosti přírody, jejího bohatství a skrytých krás, které autor lyricky odkrývá. Do Čvrtkových pohádek se nejlouběji promítla lidová tradice a realita viděná fantazií básníka.“ VORÁČEK, J. O současné české literatuře pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1984

V **Princezně z třešňového království** (1975, 2. vydání 1988) odhaluje pravdu o životě a smrti. Hlavní hrdinka společně s pejskem, který ji chrání, putují lyrickou krajinou a poodhalují krásy života a stinnou stranu smrti. Autorka však zvolila alegorický přístup, díky němuž příběh nevyznívá tragicky, ale spíše harmonicky až snově.

Její zatím poslední pohádková próza **Kočka Linda, poklad rodiny** měla dramatické začátky. Nejprve jsme se s mluvící kočkou Elzou mohli setkat v obrazových vystřihovánkách **Stěhování na počkání**. Zde už byl patrný náznak motivu stěhující se kočky z pokoje do pokoje, hledající své místo v rodině, která se nejenom jí musela přizpůsobit. Tento námět byl využit v knize **Linda, kočka zahradní** (1982), který o 10 let později byl přepracován na knihu **Každý večer s kočkou Lindou**. Nakonec vznikla konečná verze knihy **Kočka Linda, poklad rodiny** (2000). Tato kniha už plně koresponduje s dobou. Spisovatelka používá moderní jazyk, více než na poetizaci sází na humor, zejména jazykovou komiku, kterou v sobě nezapře kočka Linda.

Pohádková tvorba Markéty Zinnerové se vyznačuje nejen patričnou poetizací, bohatou slovní zásobou, množstvím vhodně užitých obrazných pojmenování, ale především laskavým humorem. Všechny příběhy, ačkoli se tématicky liší, mají společné poslání - probouzet ve čtenářích cit pro toleranci a empatii, neboť jak autorka sama prozrazuje: "Děti by měly úplně na začátku svého vnímání poznat určitý základní mravní kód - jak spolu vycházet, nezapomínat na druhé a pomáhat si." (M. Zinnerová, 2004) ¹

¹ www.rodina.cz

1. 2 Drak Mrak

V královském lese Bumbálku, nedaleko Dřevěného vršku, kde žil uhlíř Patočka se svou rodinou, se narodilo slabé dráče, které mělo, narozdíl od svých rodičů, pouze jednu hlavu a raději jedlo uhlí místo princezen.

„No co je tohle?“ rozčílil se jeho tatínek, který měl sedmadvacet hlav. „Tohle má být drak? Vždyť vypadá jako právě vylihnutý krokodýl. Aspoň sedm hlav po tobě kdyby to mělo. sani,“ hudoval svými sedmadvaceti jazyky na dráčkovu maminku. (str. 10)

S drakem Mrakem se spřátelila uhlířova dcerka Liduška, do které byl zamilovaný princ Jan, syn zdejšího krále. Sám král chodil k Patočkovým na medovinu a měl s uhlířem přátelské vztahy. S objevením draka Mraka nastaly v království problémy. Pan král si vzal na pomoc dědu Kovandu, který byl tchánem uhlíře Patočky a vyznal se v pohádkách a dracích vůbec. Děda králi sdělil, že jednohlaví draci jsou ze všeho nejhorší, a proto mu musí dát za ženu jedinou dceru, princeznu Veroniku, jinak drak zničí celé království.

Dědeček Kovanda chvíli dumal a pak pokýval hlavou.

„Pane králi, vážená rado,“ pravil rozvážně a dal si záležet na každém slovu, „ drak, který se usadil v královském lese Bumbálku, je jeden z nejstrašnějších. Pamatujete si, co jsem říkal o nejstrašnějších dracích?“

Rádcové sklonili hlavu a pomysleli na princeznu Veroniku. (str. 47)

Král však tento problém vyřešil mazaně. Uhlíře Patočku pasoval na krále Dřevěného vršku, a tak musel uhlíř dát drakovi svou jedinou dceru, princeznu Lidušku, která o drakovi Mrakovi velmi dobře věděla, že byl dobrák od kostí.

Liduška řekla: „Jsi hezký a milý drak.“ Vzala draka Mraka kolem krku a hodnou chvíli mu něco povídala. (str. 112)

Princezna Veronika se však nechtěla dát zahanbit a za drakem utekla. Sešli se u něj společně s Liduškou. Na Veroniku tam už čekal vojáček Lukáš, kterému se velmi líbila. Když poznali, že drak je neškodný, vzali se za ruce a Lukáš, původně kovář, si ji odvedl do své kovárny. Lidušku chtěl vysvobodit princ Jan, ale ona ho

seznámila s Mrakem. Princ si souboj s drakem rozmyslel. Mezitím přijel na palouk král a uhliř Patočka. Jan se svěřil otcí, že by chtěl Lidušku za ženu. Král souhlasil pod jednou podmínkou. Patočka musí králi pomoci ve válce proti sousednímu králi Emiliánovi. To se však přičilo Lidušce. Uhliř měl ale svůj plán a souhlasil. Na bitevní pole přiletěl i s drakem. Od Mrakových křídel se udělal takový vítr, že způsobil velký zmatek.

Všem vojáků uletěly čepice a některým i šavle. Šavle se kdesi zaryly pod zem a čepice později našly děti. Hrály si s nimi na válku, co ji vyhlásil pan král králi Emiliánovi. A byla to hra tuze pěkná, protože náramně dobře dopadla i ta královská vojna. Nebyli v ní mrtví, ba ani smutní vojáci, jací ve všech bitvách na světě jsou. (str. 169)

Král pochopil, že by odtáhl s ostudou a uzavřel s Emiliánem mír. Pozval ho na svatbu svého syna Jana, na kterou se dostavila i princezna Veronika se svým manželem Lukášem a dcerunkou Barunkou. Když král uviděl svou vnučku, předal svou korunu Janovi a Lidušce, kteří vládli moudře a v míru až do smrti.

Drak Mrak je, narozdíl od svých pohádkových kolegů, mírný, hodný, společenský, přátelský, a místo princezen si k obědu dává černé uhlí. Byl zvláštní už když se narodil sedmihlavé sani a sedmadvacetihlavému drakovi. Jako jediné dítě měl jenom jednu hlavu. Jelikož ho dračí maminka opustila a nechala mu pouze milíř postavený ze dřeva a jílu, nevěděl ani, jak se správný drak má chovat. Ne, že by mu to vadilo. Brzo se sprátelil s Liduškou a nic mu nechybělo.

„Taková milá, hodná dívenka se se mnou přátelí,“ liboval si, „a uhliřova dcera k tomu. Ach, ach, dnešní den se skutečně vydařil!“ (str. 24)

Nenechal se zastrašit množstvím šlechticů, kteří přijeli draka zabít. Nakonec díky vlastní zbabělosti utekli, aniž by draka třeba jen zahlédli. Mrak tak byl bez práce a jediné, co dělal, bylo stavění milířů. Autorka nenechává draka do děje moc zasahovat. Ostatní postavy jednají pod vlivem hrůzostrašných báchorek o dracích. Aniž by Mraka poznali, hořekují nad strašlivým osudem, který postihl jejich království.

Hospodyně se stokrát za den koukaly k nebi, jestli neletí drak, aby jim ukradl slepice. Sousedce Zadinové se v noci do kurníku vloupala liška a zadávala pět slepic a

kohouta. Hospodyně ráno hořekovala: „ Dnes v noci byl u nás drak! Slyšela jsem takový zvláštní šum jako od obrovských křídel, ale hrůzou jsem ani neotevřela oči. Vidíte? Pět slepic a kohout jsou pryč. Ten kohout byl takový silák! „ (str. 55)

Je zde tak patrná jistá parodie na lidové pohádky, které draky zobrazují jako nestvůry toužící po princeznách k obědu. Jako příklad si dovoluujeme uvést pohádky Boženy Němcové (Princ Bajaja, Neohrožený Mikeš aj.). Je zřejmé, že se autorka snažila svého draka zbavit všech nedobrych vlastností, které byly drakům přisuzovány v lidovém vyprávění. Nicméně mu ale odepřela i chytrost a mazanost. Drak tak působí až hloupě, což sama spisovatelka přiznává ústy hvězdáře Locomba.

„Tak ať ten drak pro nás pracuje. Je silný a hloupý, dá se s ním orat i vláčet.“ (str. 155)

Podobně jako v Princezně Rozmarýnce, kde mysticismu zbavila lesní strašidla, tak činí pomocí humoru, kterým obdařila nejen draka Mraka, ale hlavně samotného pana krále a celý královský dvůr.

A pan král, doprovázející Veroniku, odsekl Emilovi docela neuctivě: „Takovým párátkem, jako jsi ty, si drak po obědě vyčistí zuby.“ (str. 101)

Tím dává jasně najevo, co si myslí o pošetilosti a vlastnostech mocných. Stejně jako v Princezně Rozmarýnce a v Čarovných prstýnkách nechává spisovatelka vítězit prostého člověka a obyčejnou práci nad nesmyslným počínáním šlechty.

Patočka vzal troubu, která tu zbyla po generálovi Černovousovi, vylezl na pařez a zavolal: „Vojáci, válka se ruší! Jděte domů, orejte svá pole a chovejte děti!“

Válečným polem se rozlehl jásos.

Královští vojáci se objímali, tančili, provolávali slávu a smáli se. (str.172)

„Příběh je založen na osvědčeném parodijním posunu pohádkových funkcí, který se realizuje v karikaturním vykreslení postav i zápletek. Spádový děj plný groteskních situací oživují svižné a vtipné dialogy. Ačkoli je vyprávění zcela posunuto do humorné roviny, zachovává si základní kontury myšlenkového odkazu lidové pohádky, v níž prostý člověk vítězí nad hloupostí mocných.“(-jz-, 2000)¹

¹ -jz-: Dobrácký drak, králík, zajíc. Ladění, 2000, č. 4, str. 15 - 16.

Kniha *Drak Mrak* byla poprvé vydána v roce 1972. Už ve své první autorské pohádce M. Zinnerová dokázala, že ovládá smysl pro fantazijní děj a situační komiku. Nebojí se rychlých dějových zvrátů, které mnohdy působí i překvapivě. Nešetří ani situačním či jazykovým vtipem, který dodává příběhu a hlavně postavám zcela netradiční pohádkové pojetí. Používá expresivní výrazy, které ale v celkovém vyznění nepůsobí příliš hrubě. Spisovatelka s nimi pracuje velmi šetrně, takže spíše tak přispívá k celkovému vykreslení postav.

Co říkal Patočka pak, milé děti, nebudu vůbec povídat, protože to se do knížky nehodí. Jenom řeknu, že začal slovy mordyje setsakra a skončil u všech kozlů rohatých a vousatých. (str.17)

Do příběhu jsou vloženy autorčiny verše. Narozdíl od nadcházejících pohádek, však s nimi autorka šetří a lze říci, že jen k jejímu prospěchu. Zatímco v *Čarovných prstýnkách* se snažila o vytvoření poetického obrazu Jizerských hor, v *Draku Mrakovi* by tento postup nedopadl dobře. Své verše použila střídmě, avšak efektivně. Dokázala, že má smysl nejen pro rytmus (*bubeník na návsi*, str. 48), ale i pro jisto lyrizaci projevu (*dvorní básník Jeroným*, str. 120), kterou prohloubila dále v *Čarovných prstýnkách*.

*Tímto se na vědomost dává
všemu lidu důležitá zpráva,
pohroma že stihla naši říši,
krutý drak zde našel svoji skrýši.* (str.48)

*... Dnové se nám krátí,
žal se nenavráťí.
Nuže, v plné kráse,
hvězdo, vyjdi zase!* (str. 120)

První vydání ilustroval Radek Pilař, který přesně vystihl humornou atmosféru příběhu. Jeho veselé, barevné, hravé ilustrace zajisté osloví a oslovili čtenáře všech věkových kategorií. I když je kniha určena pro děti od pěti let, díky Pilařovým ilustracím působí nadčasově a zalíbení si v ní najdou zajisté i starší čtenáři.

V roce 1982 vznikl scénář a filmové zpracování nově nazvané *Za humny je drak*, jehož autorkou je opět Markéta Zinnerová. Pod režisérským vedením Radima Cvrčka tak vznikla humorná pohádka, které vévodí Jiří Císler coby král Jan. Autorka ponechala jazykovou i situační komiku, jen obnovila děj, který dále rozvinula v pozmeněném vydání z roku 2000, které rovněž nese název filmového zpracování. Princezna Viola (Veronika) si tak nevezme kováře Lukáše, ale prince Mariana ze sousedního království. Dále se pohádka vyznačuje jen malými odchylkami od originálu, např. počet Patočkových dětí se snížil z pěti na tři, princezna Veronika byla přejmenována na Violu aj. Tyto drobné změny však příběhu vůbec neuškodily, naopak ho přiblížily k tradiční lidové podobě. M. Zinnerové se tak podařilo proniknout do světa filmových pohádek osmdesátých let, kdy vznikaly takové filmové skvosty jako *S čerty nejsou žerty*, *O statečném kováři*, *Princové jsou na draka*, *Co takhle svatba*, *princi?* aj.

V roce 2000 vydalo nakladatelství Amulet pozmeněné vydání knihy *Drak Mrak* pod názvem **Za humny je drak**. Spisovatelka ponechala děj beze změn. Jediné, co více prohloubila, je situační a jazyková komika. Některá jména pozmenila pod vlivem filmového zpracování (princezna Viola), některá poupravila snad pod vlivem modernizace (vnučka Anežka, básník Alfréd). Více se zaměřila na svou oblíbenou poetickou vložku. *Drak Mrak* není jen neohrabaný drak, ale drak poeta.

*To se dělá, aby máma
lítala si za horama,
vždyť jsem dráček, nejsem drak!
To se dělá, dračí mámo,
nechat svoje dráče samo?*

Pohádku obohatila též o milostnou lyriku v podání prince Jana a kováře Lukáše. Ta sice působí mile, ale už postrádá snovou metaforiku, kterou autorka okouzlovala čtenáře v Čarovných prstýnkách. Používá více přirovnání, která ale ovlivňují čtenářovu představivost a nepůsobí tak esteticky jako v předchozích pohádkách.

*Kdyby pan král pan věděl,
už je to pár neděl,
děvčeti jak kytka
zdá se o princí.
Je tu ale potíž,
nemá věno totiž,
ani vzácné krajky na límci. (str. 23)*

Jako ilustrátorku druhého upraveného vydání své knihy si pohádkářka vybrala svou dceru Petru Jelenovou. Ta se s úkolem vypořádala obdivuhodně a lze říci, že její ilustrace se dají srovnávat s ilustracemi Radka Pilaře. Oba dva umělci tak úsměvným způsobem komentují příhody literárních postav a vedou tak čtenáře od děje k smyslu příběhu.

1. 3 Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi

Kniha, která patří mezi autorčiny prvotiny, vyšla poprvé v roce 1974. Po necelých dvaceti letech se dočkala upraveného vydání pod názvem **Hejásek a Jujdásek**.

Děj této kratičké pohádkové novely je velmi jednoduchý, avšak skrývá v sobě mnohá poselství. Jde o vztah dvou navzájem odlišných osůbek, které si vzájemně dokazují svou jedinečnost. Hehe je malé kulaté stvoření, rádo se směje, což napovídá i jeho jméno. Podobně je na tom Chichi, který je naopak dlouhý a hubený. Seznámili se na louce, kde si oba přiváněli ke květinám. Zde se vytvořil prvotní problém, kdy Hehe zjistil, že nedosáhne na květinu. Prozaička tak poprvé naznačila Heheho povahu. Stvoření nepřiznává vinu sobě, ale osočuje květinu.

Hehe si nedůvěřivě změřil květinu a zeptal se: „Nejseš náhodou moc veliká? Na kytku se nesluší, aby byla takhle velká, víš?“ (str. 7)

Hehe zesmutněl a zalezl do skrýše. Všiml si ho Chichi a začal si stěžovat na svou výšku, protože toužil po tom, aby se vešel do malé skrýše.

„Jsem moc velký, do žádné skrýše se nevejdu. Ani kdyby přšelo. Ze zvyku řekl chichi!, ale tentokrát v tom nebyla žádná radost. (str. 9)

Hehe však zachytil pouze jeho citoslovce a myslel si, že se mu Chichi vysmíval.

Hehe vykoukl ven a urazil se: „Tak vy se smějete malému ubožákovi?“ (str. 10)

Když malé stvoření vylezlo ze své skrýše, poznalo, že na světě není se svým handicapem sám, i když má Chichi opačný problém. Oba se najednou snažili vyrovnat se tomu druhému. Hehe si dal na hlavu vysoký cylindr a Chichi závaží. Když měli pocit, že si jsou rovnocenní, spřátelili se. Lépe řečeno, začali se jeden před druhým naparovat. Hihí si myslel, že si už přivoní ke kytkám, ale jak se natahoval, převrátil se do cylindru. Samozřejmě obviňoval dlouhého kamaráda.

„Chtěl bych vidět, co byste viděl vy v úplně tmě!“ prskal zlostně. A prudce zamrskal nožkama. (str. 13)

Chichi se lekl a chtěl zalézt do skrýše. Roztrhl si ale kalhotky. Místo toho, aby se jeden druhému omluvil, začali se hádat, obviňovat a urážet. Jejich hádky však působí velmi humorně. Autorka tak poukazuje na absurditu jejich chování. Umožňuje čtenáři poznat, jak se pouhá maličkost může při nedostatku tolerance změnit v neřešitelný problém.

„No ty vypadáš!“ řekli oba najednou.

„Kdybych vypadal jako vy,“ přisadil si Hehe, „tak jdu domů a jenom slušně zdravím z okna.“

„Já kdybych vypadal jako vy,“ odpověděl na to Chichi, „tak jdu domů, jenom slušně zdravím z okna a ještě si stáhnou záclonku, aby ze mě nikdo neviděl ani pihu.“ (str. 15)

Začali se navzájem rovnat, ale moc se jim to nedařilo. Usedli tedy do dolíku na louce, lítovali se a plakali až naplakali rybníček, ze kterého koukaly jenom jejich hlavy. Nad nimi letěla moucha a Hehe poznal, že existují i menší tvorové. Chichi si po spatření kocoura také uvědomil, že nemá jenom on starosti s výškou.

Zjistili, že jsou vlastně - vzhledem k mouše - oba velcí a - vzhledem k Mackovi - oba malíci. (str. 21)

Zapojili tak svou fantazii a vymýšleli společně hry. Konečně přišli na to, jak skloubit své odlišnosti. Hráli si na strašidlo, až vylekali kocoura i mouchu. Při překážkové dráze jim nevadilo, že jeden ji podlehl a druhý přeskočil. V zápalu hry se zapomněli i hádat a přišli na tykání. Brzy je napadlo, že by mohli bydlet spolu. Postavili si společný domeček a nový problém byl rázem na světě - Hehe nedosáhl při skákání na strop a opětně začal kolotoč s obviňováním a hádáním. Zapomněli také, že si dříve tykali.

„Cože? Co mi to tu povídáte?“ rozčertil se Hehe. „Vy jste ten strop schválně udělal vysoko! Jenže já jsem se díval a viděl vás!“ (str. 29)

M. Zinnerová jako by tak kritizovala svět dospělých. Ti mnohdy své problémy zveličují, kdyžto děti je řeší svérázně po svém a při svých hrách na ně obvykle zapomínají.

Konec je ponechán otevřený. Hehe se sice odstěhoval zpátky do svého domečku, takže si mohl vesele skákat, ale otázkou zůstává, jestli je on i jeho kamarád

takto šťastný. Odpověď je ponechána na čtenáři, který by mohl být koncem zklamán, ale je tak nenápadně nucen o příběhu přemýšlet.

Kniha je určena pro začínající čtenáře, což na první pohled prozrazuje volba velikosti písmen a množství ilustrací, jejichž autorem je Zdeněk Smetana. Autorka záměrně volila kratší věty a používá i více přímé řeči. Opětně zcela dobře pracuje s citoslovci, která užívá přiměřeně k délce příběhu, a i když je použila k pojmenování hlavních postav, nevyskytují se v příběhu příliš často. Nebojí se používat nadsázky, která zvýrazňuje dramatičnost situace.

Ale květiny byly s každým krokem větší. Byly to vůbec ty největší kytky, jaké kdy potkal.
(str.6)

Ilustrace Zdeňka Smetany doplňují skvěle text a umožňují čtenáři lépe porozumět příběhu. Dílo tak díky jeho ilustracím působí nejenom humorně, ale především zvyšuje estetický prožitek čtenáře.

1. 4 Princezna z třešňového království

Pavlinka, stejně jako každá malá dívenka, ráda snila o tom být princeznou. Vydala se proto jen v bílé noční košilce hledat své království.

„Mám oči jako studánky,

košilku s volánky,

mamince jsem do pasu

a tatínkovi po kapsu.

Jsem malá, malinká

princezna Pavlinka .. (str. 2)

Cestou potkala bílého pudlíka, který se s ní vydal na cestu. Šli dlouho a potmě. Najednou uviděli malý bílý domek, kde bydlela Pavlinčina babička. Než vešli dovnitř, prozradila Pavlinka pejskovi, jak ji v rodině oslovují. Lze tak usuzovat, že dívenka vyrůstá v harmonické rodině. Jako kontrast působí pejsek Šmudla.

„Maminka mi říká holčičko a babička děvenko. Tatínek mi říká holka moje a děda šídlo a babička mi taky říká potěšení. Maminčino jsem ještě její všecho.“

Pejsek žárlivě odpověděl: „Mně maminka říkala můj pejsánku malý strápatý, a když jsem zlobil, povídala: „Ty můj čipero, kdybys jen tolik nezlobil.“ (str. 4)

Oba dva zavolali na babičku, která jim hnedka přišla otevřít a s radostí je přivítala. Pavlinka jí vysvětlila, že jde se svým pejskem hledat své království. Babička se ani nedivila, jen se pozastavila nad tím, že se holčička potmě nebála. Pavlinka a hlavně pejsek ji přesvědčili, že obavy mít nemusela.

Jsem bílý pejsek

pudlík Šmudlík.

Svou malou paní

všude bráním

a mám ji rád. (str. 9)

Pavlinka se ale pozastavila nad babiččinými vráskami. Zde M. Zinnerová dává prostor k úvaze o stárnutí a koloběhu života. Vhodně užitými metaforami posouvá příběh do lyrické roviny.

„To víš,“ potřásla hlavou babička, „ dlouho si stáří otíralo boty na mém prahu, až ho přeskočilo.“ (str. 9)

Pavlinka však nemohla pochopit, že nebude pořád malá princezna. Babička jí však ukonejšila tím, že až vyroste přijde si pro ni krásný princ. S touto myšlenkou holčička usnula. Ráno je babička vyprovodila na cestu. Pavlince dala červený tulipán. Dívenka i pejsek se mu představili. Tulipán jim ve verších hned odpověděl.

*Zvonek, který nezazvoní,
kalíšek, co sotva voní -
tulipán, krásný pán,
z lásky byl darován.
Ó, jak je rád. (str. 15)*

Pavlinka mu nabídla, aby je doprovázel při hledání království. Na louce potkali sekáče. Holčička se ho ptala, proč ničí tak krásnou trávu. On ji odbyl, že prý vyroste nová.

Z dále se ozval zvuk zvonku. Byl ale jinačí než zvuk zvonku tulipánového. Od kostela vycházel pohřební průvod. Pavlinka se tak poprvé setkala se smrtí. Nejprve nedokázala pochopit, proč nesou rakev na hřbitov. Poté si myslela, že v té rakvi je její babička a píchlo jí u srdce. Chtěla babičku z rakve zachránit, ale sekáč ji vyvedl z omylu a vysvětlil, že se jednalo o úplně cizí babičku.

Ale sekáč ji zastavil: „Vidíš? Tamhle jde její vnučka.“

Spatřila holčičku, jako byla ona sama.

Jenže tamta holčička jde v průvodu s bábínou skříní. Ona je tady a za chvíli půjde do svého království. (str. 18)

Pavlince se ulevilo. Poprosila kopretinu o radu, jak by se dostala do království princezny Pavlinky. Šli po louce plné kopretin. Dívence však otázky o smrti dál ležely v hlavě. Ptala se proto tulipána, ale ten jí nedokázal odpovědět.

*Tulipáne, krásný pane,
vypravuj mi, co se stane,
když zlý vítr stromek zláme?
To už stromek nepovstane?*

Proč se sází semínko?

A proč roste miminko?

Proč babička roste k zemi,

už je jí jen malinko?

Bude zase miminko,

nebo malé semínko? (str. 19)

Cesta byla nekonečná. Princezna začala pochybovat, jestli vůbec někdy království najdou. Pejsek ji přesvědčoval, že musí věřit, protože každá cesta má svůj konec. Tulipán ale najednou začal klopat hlavu. Pavlinka se polekala. Pejsek běžel napřed a spatřil malou zahradu s jednou třešní, pod kterou ležela studánka. Tulipán pil vodu. Osvěžil se i pejsek a Pavlinka. Ta ale místo vody snědla pár třešní. Oba poděkovali za pohoštění. Strom jim pokynul a listy zašeptal báseň o tom, že je králem třešňového království a poprosil Pavlinku, jestli by nemohla být jeho princeznou. Ta byla nadšena. Strom jí daroval korunku. Byla z třešní. Pejsek i holčička poznali, že jsou doma a byli velmi šťastni. Zapomněli na tulipána, který cestu nevydržel, uschnul. Pavlinka ho chtěla probudit, ale nešlo to. Poznala, že nic netrvá věčně.

Tulipán ležel na kraji studánky. Zmuchlaná hlava se už nepodobala živému plameni. Vypadala jako motýl, který se dotkl ohně. Byl mrtvý. (str. 26)

Najednou pocítila strach o svou babičku. Strom jí vysvětlil, že jako tulipán má v zemi svou cibulku, ze které bude mít tulipánky, tak i babička má svou cibulku - Pavlinčinu maminku. Ta má zase Pavlinku a i Pavlinka bude mít jednou děťátko. A tak to půjde dál. Holčička pocítila úlevu, ale pro jistotu si nechala vyprávět od maminky, jak roste třešňový strom. Poté společně zasadily pecku a Pavlinka se dívala a čekala, kdy z ní vyroste veliký strom.

Celá pohádka je vlastně alegorický obraz o podstatě života a smrti. Pohádkářka si vybrala závažné téma o podstatě lidské existence. Přiblížila tak malým čtenářům problematiku umírání v podobě, která je osloví, nutí přemýšlet, ale nepůsobí příliš smutně. Děti si tak osvojí koloběh nejen lidského života. Mohou ho srovnat at' už s živočišným, nebo i s rostlinným světem.

Děj je velmi jednoduchý. Je zde patrný motiv putování Pavlinky do svého království, který autorka konfrontuje s motivem životní pouti. Pomocí mnoha obrazných pojmenování, užití personifikace a antropomorfizace, posunula M.Zinnerová svou pohádku až k hranicím lyriky, což vzhledem k výběru tématu, bylo šťastné rozhodnutí.

Pavlinka v sobě nese otázky, obavy a touhy běžného malého dítěte. Její kamarád, mluvící pejsek Šmudlík, ji pomáhá hlavně duševně. Podporuje ji, když ztrácí naději. Vyjadřuje tak touhu dítěte po spřízněné duši a hlavně po harmonické rodině.

V příběhu převažuje spisovná čeština, jejíž krásu podtrhuje autorka veršovanými vstupy. Kompozice místy připomíná líčení. Spisovatelka však respektovala malé čtenáře a přizpůsobila jim délku věty. Používá mnoho synonym, kterými se snaží rozvinout čtenářovu slovní zásobu.

Ilustrace byly svěřeny Marině Rychterové. Ta vdechla příběhu patřičnou poetiku a romantiku, která je příběhu vlastní.

1. 5 Čarovné prstýnky

Pohádka Čarovné prstýnky se odehrává v Jizerských horách, kde žijí hlavní hrdinové - víla Zapomněnka a prstýnkář Kuba. Zapomněnka je dcerou hajného Rokyty a lesní víly, která se však po narození dcerušky opět vrátila mezi své družky. Jako správná víla, tančí každý večer Zapomněnka po horských stráních. Jednou zabloudí ke Kubově chaloupce a zatouží po prstýnku. Hajný jí chce přání splnit, ale víla teskní po prstýnku darovaném z lásky.

„Když já bych, tatínku, chtěla, aby ten prstýnek byl darovaný.“

„No vždýt!“

„Když, tatínku, od tebe by to nebylo ono.“ (str. 13)

Kuba zatím ani netuší, kdo mu každý večer tajně vzdychá u okna po prstýnku. Kubův přítel Martin, který prodává na jarmarcích Kubovy prstýnky, se zakouká do kuchtičky Haničky a nechce se už toulat po světě. Kubovi tedy nic jiného nezbyvá, než se do velkého světa vydat sám. Naštěstí hned u řeky Jizery se setkává se Zapomněnkou, která všeho nechá a vydá se s Kubou do světa.

Zapomněnka zapomněla na hájovnu, na tátu Rokyty a povídání, že lidi jiskřičku radosti ulévají hrnkem pláče a pro vilu je mezi nimi víc zla než potěšení. Chytila se Kubovi ruky a už se nepustili. Zamávali lesu a šli, hory za sebou, rovinu před sebou, do široširých Čech. (str. 38)

Ještě však vykoupá prstýnky v řece a víla Sedmikráska, Zapomněnčina maminka, vdechne do nich své kouzlo - z lásky darované čarovné prstýnky po vyslovení kouzla k sobě milovanou osobu přinesou, ať je jakkoli daleko. Musí však být zcela neporušené, s barevným kamínkem.

Na jarmarku v Hromousově potkávají smutného Martina, který žádal hromouského pána o Haniččinu ruku. Ta je u něj zaměstnána jako kuchtička a přislíbena jeho sluhovi Leopoldovi. Oba, hromouského pána i Leopolda, autorka obdařila veškerými nedobrymi vlastnostmi. Zajímají se totiž jenom o peníze a slávu. Neohlíží se na druhé, myslí pouze na své štěstí. M.Zinnerová opět zdůrazňuje obyčejnou lidskou práci a povyšuje ji nad Leopoldovo zbytečné posluhování

hromouskému pánovi.

Až se bratr sedláček zeptal:

„A copak v té panské službě děláš?“

Leopold ukazuje na prstech.

„Dveře otvírám a klaním se, že byste to ani nesvedli.“

„Těžko“, na to sedláček, „klaníme se zemi a od toho ztvrdnou hřbety.“

„Jídlo na stůl nosím a všechno, co zůstane, je moje.“

Ošklibá se na to sedláček i jeho žena. U nich, co zůstane, sypou do korýtka praseti. (str. 50)

Zapomněnka si však ví rady a věnuje Haničce čarovný prstýnek, který ji zrovna v den svatby s nafoukaným Leopoldem odnese za Martinem.

„Haničko! Zázraku můj!“ vykulil oči Martin.

Padli si do náruče a přes louku vyšli do vsi. Jak byla Hanka ve svatebním, rovnou si s Martinem vystrojili veselku, aby se nemusela převlíkat. (str. 83)

Hromouský pán si však Zapomněnky všimne a když se dozví, že je pravá víla, unese ji k sobě na zámek a vězní ji ve zlaté kleci. Zapomněnka si myslí, že jí pomůže její čarovný prstýnek, ze kterého však vypadl kamínek a tak ztratil svou kouzelnou moc.

Zapomněnka pohlédla na prstýnek a ustrnula. Kamínek modrý jako borůvka byl pryč! Prstýnek se smekal po prstě a ke Kubovi bylo najednou daleko, dál než k pramenům Jizery, řdál než k oblakům, jež stoupají z lesů na nebe. (str. 94)

Kuba se snaží svou milou vysvobodit, ale pán prokoukne vílino kouzlo, prstýnek jí sebere a na Kubu žene psy. Naštěstí potká Haničku, která je šťastně vdaná za Martina a svůj prstýnek už nepotřebuje. Běží tedy do zámku, a protože se zná se stráží, podplatí ji makovými buchtami a může Zapomněnce věnovat svůj prstýnek. Přichází právě včas. Hromouský pán chce, aby zatančila jeho hostům, avšak víla zatočí prstýnkem, zašeptá kouzlo a rázem je u svého Kuby, který pomalu ztrácel veškerou naději. Společně se tedy vracejí domů do hor, a poznávají, že v horách jsou nešťastnější, protože jsou daleko od lidské zloby a závisti.

„O prstýnky jsme chudší, o zkušenost bohatší. Zkušenost si ponecháme, prstýnky

znova natočíme," pověděl Kuba. (str. 116)

Oba přesvědčují hajného, ať si prstýnkem přivolá Sedmikrásku. Rokyta je však na pochybách. Prstýnek sice hodí za potok a zašeptá kouzlo, ale nestalo se vůbec nic.

Možná ho zvedla veverka, anebo jiná víla? A snad si už hajný návrat Sedmikrásky, které se nestýskalo, dost silně nepřál. (str. 118)

Tentokrát však zlo zůstalo nepotrestáno. Až na Leopolda, kterému ze svatby utekla Hanička. Hromouský pán se akorát zostudí před svým i hosty, když jim před očima zmizí Zapomněnka, která měla zatančit vzácným hostům. Autorka jako by chtěla jemně naznačit, že zlo existuje a bude existovat i bez odplaty. Takto se trochu vymyká tradičnímu pohádkovému pojetí konce. Nicméně hrdinové naleznou své štěstí ve své skromné chaloupce v horách, kde žijí šťastně až do smrti.

Zapomněnka je pravá lesní víla. Tančí ráda při měsíčku tak lehce, že ani stéblo trávy neponičí. Křehká je nejenom zevnějškem, ale i duší. Vyrůstala na samotě v horách a její tatínek, hajný Rokyta, ji opatroval jako oko v hlavě. Nepoznala lidské trápení do té doby, než ji unesl hromouský pán. V jeho zlaté kleci vadla. Netoužila po zlatých špercích, ale po Kubovi, jeho prstýnku a hlavně po svobodě, kterou měla pouze v horách. Naštěstí ji Hanička vysvobodila a její sen se stal skutečností.

Kuba bydlí v horské chalupě sám. Jednou za čas ho přijde navštívit veselý kamarád Martin, který prodává jeho prstýnky a ponouká ho, aby se taky vydal do světa. Kuba je ale samotář, který se jednou za čas vydá do vesnice. Tajně si sice přeje dívčí společnost, ale uvědomuje si, na samotě těžko potká štěstí. Netuší však, že mu tancuje okolo chalupy každý večer. Po Martinově odchodu se však do světa vydat musí. Potkává Zapomněnku a je z toho láska na první pohled. Díky víle se z něj stává více průbojný mládenec a poznává, že prodávat prstýnky na poutích chce pořádnou dávku sebevědomí a odvahy, kterou do té doby moc nemíval. V hromouském pánu a jeho sluhovi Leopoldovi poznává lidskou zlost a závist. Prožívá i beznaděj, jelikož své vyvolené nemůže ze zajetí nijak pomoci. Nakonec však zjišťuje, že štěstí, kvůli kterému se vydal do světa, dávno sídlilo v jeho domově, v horách.

K prostředí Jizerských hor, které si pohádkářka vybrala pro ztvárnění, má úzký vztah, neboť zde vyrůstala. Příběhu tak dodává více opravdovosti. Popisy prostředí působí věrohodně, někdy mají však povahu spíše lyrickou, nicméně přispívají tak k rozvíjení představivosti čtenáře.

„Čarovné prstýnky spoléhají více na básnivé postupy a s přímo vyjádřenou tendencí lásky k Pojizeří a solidarity prostých lidí, do jisté míry ztroskotávají na nesouladu mezi málo výrazným syžetem a jazykovou složkou, která posouvá příběh až mimo epické hranice pohádky.“(O. Chaloupka, 1985)¹

Je pravda, že se v pohádce odráží autorčin subjektivní postoj k prostředí. Příběhu to však neškodí. Naopak tak působí celý příběh velmi uvolněně až snově. Syžet tím příliš netrpí. Je zřejmé, že se autorka zaměřila na jazykovou složku, celé vyprávění kombinuje s verši, a tak obohatila a oživila žánr, který jako by musel mít jasná pravidla. *Zdalipak je dávno tomu, co na severu Čech, tam, kde tečou řeky Jizera a Nisa, stáčeli prstýnky, sklička na šňůrky navlékali? Ba dávno, ale i dneska z Jizerských hor podobny kapkám rosy korálky, prstýnky do světa běží, kdekdo je nosí. Kousínek štěstí je v perličce, kamínku, v třpytivém pouťovém prstýnku - je- li dárkem od srdce.* (str. 120)

„Pohádka Čarovné prstýnky navazuje na lidovou vypravěčskou tradici, kuriózně rozvíjí lidovost příběhů, postav a vyprávění regionálními náměty z Jizerských hor. Lidové pojetí zvýrazňuje také etika pohádek, hlavní motiv cesty chudých lidí za štěstím, jímž se ukáže být jejich návrat z ciziny domů, k rodné přírodě, práci a také ke skromnosti. (Voráček, J., 1987)²

Kniha je rozdělena do patnácti kapitol se samostatným názvem. Stejně jako v Princezně Rozmarýnce se spisovatelka pokouší o navázání kontaktu se čtenářem pomocí vhodně zvolených otázek na konci každé kapitoly. Zvyšuje tak napětí a nutí čtenáře k čtení dalších stránek.

Do Hromousova se těšili a ani je nenapadlo, jaká se tam chystá slavná veselka. Čípak asi? (str.66)

¹ CHALOUPKA, O. Čeští spisovatelé lit. pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1985.

² VORÁČEK, J. Česká literatura pro mládež. Praha: SPN, 1987.

Pro pohádky Markéty Zinnerové je typické kombinování vyprávění s verši. Jak je zmíněno výše, činí tak k obohacení jazykové složky a v případě pohádek Princezna Rozmarýnka a Čarovné prstýnky se jí velmi daří. Verše jsou sice jednoduché, avšak umocňují atmosféru prostředí a charakteristiku postav. Působí téměř jako lidová píseň, a to pomocí pravidelného rytmu a použití jednoduchých metafor, které jsou působivější a více podporují čtenářovu imaginaci než v Princezně Rozmarýnce - zde se verše jeví spíše jako humorný prvek. Můžeme si také povšimnout, že se v nich odráží autorčin vztah k prostředí.

*Vítr pořád někam spěchá,
borovice čeří,
perličkami skleněnými v chalupách čas měří.
V horách modrých přehlubokých
štěstí skromně bydlí,
zaťukáš - li na okýnko,
nabídne ti židli.
(str. 89)*

Spisovatelka používá, až na malé výjimky, čistě spisovný jazyk, což zvýrazňuje estetičnost a působí i výchovně. Celý příběh je laděn do lyrické roviny, a to díky delším souvětím, množstvím přirovnání a metafor, a zejména díky autorčině subjektivnímu postoji k prostředí Jizerských hor. Zdrobněliny nejsou ani v této pohádce použity nadměrně. M. Zinnerová s nimi pracuje velmi šetrně, proto její pohádky působí velmi mile. Citoslovce se vyskytují méně často stejně jako dějová slovesa. Spád příběhu to však nenarušuje, neboť pohádkářka ví, jak učinit dílo čtivější - pomocí již už zmíněného kontaktu se čtenářem.

V roce 2001 vyšlo nové upravené vydání pohádky. Autorka ponechala dějovou linii beze změn. Zaměřila se spíše na jazykovou složku. Snažila se použít modernější výrazy (např. poberta místo filuta) a přizpůsobila délku vět dnešnímu čtenáři tak, že je zkrátila. V některých případech však tato úprava ubrala na poetičnosti,

k čemuž také přispělo vynechání úvodu.

Zapomněnka svým vílím srdcem dobře poznala, komu co schází, kde bylo třeba štěstí jako soli, a šeptala prstýnkům tichá přání na cestu. (2001)

Zapomněnka čekankovými očima dobře poznala, kde ho měli třeba jako soli, a šeptala do prstýnku tichá přání na cestu. (1987)

Ilustrátorkou druhého vydání se opět stala Jolanta Lysková. Její barevné až snové obrazy jasně korespondují s lyričností pohádky. Působivě vystihuje atmosféru chudého horského kraje a krásu, ale studenost hromouského zámku. Ilustrace nenásilně doprovází text a zbytečně nenapovídají nadcházející události. Necháávají čtenáře přemýšlet nad příběhem i postavou.

Ilustrátor třetího vydání, Pavel Sivko, se zaměřil na hlavní postavy příběhu. Jeho obrázky hrají veselými barvami, ale výraz postav působí velmi chladně až smutně. Ilustrace přesně odpovídají textu a neumožňují čtenáři prožívat příběh. Působí spíše jako barevná upoutávka, než jako doprovod k lyričtější pohádce.

V roce 1980 byla tato pohádka podle scénáře Markéty Zinnerové natočena jako televizní inscenace režisérkou Věrou Jordánovou. Hlavní role ztvárnili Svatopluk Skopal jako prstýnkář Kuba a Hana Maciuchová coby víla Rokytka (Zapomněnka). Nelze opomenout i skvělého Martina Růžka v roli arogantního hromouského pána. Scénář se naprosto shoduje s knihou, jenom některá jména autorka zaměnila. Zapomněnku přejmenovala na Rokytku a řeku Jizeru nahradila potokem Zapomněnkou. Inscenace je zaměřena více na příběh, avšak velmi dobře zhudebněné verše jí dodávají potřebné poetično, aniž by narušily dějový spád příběhu. Pohádka se stále vysílá na ČT v rámci nedělních odpoledních pohádek a těší se tak stále zájmu dětského publika.

1. 6 Princezna Rozmarýnka

Princezna zdédila v Rozmarýnovém království trůn a nevěděla co s ním. Na jedné straně se jí snažil pomáhat rádce Kábús, který byl však podlý, vychytralý a už ze začátku toužil po moci a trůnu. To ovšem princezna nevěděla. Duší byla ještě dítě a zajímaly ji více písničky šaška Jémína, než vladařské povinnosti. Rádce se hned ze začátku jeví jako záporná postava. Princeznu nechává autorka jednat pošetile, ale hned nenabízí její charakterové vymezení.

Kábús si usilovně kousal pysk, aby mu neulítlo, co se dralo na jazyk. Povědět princezně jsi hloupá se prostě nedá. Princezna nesnášela tykání. A aby ji chválil, to by si snad radši překousl řeč. (str. 16)

Šašek Jémin chtěl princezně pomoci svými veselými písničkami, které v sobě skrývají i lidová moudra, ale Kábús přišel s nápadem, jak Rozmarýnce uškodit a sesadit ji tak z trůnu. Radil jí, aby každý den chodila v jiné barvě šatů a měnila i barvu komnat. To se jí samozřejmě zalíbilo. Jinak na tom byli podaní, kterým se přičila zbytečná práce.

Naše princezna neví, co by chtěla. Co se jí ráno líbí, v poledne se znelíbí. Plýtvá, rozhazuje, co ráno přikáže, večer zakazuje. Království je naruby jako špatně navlíknutá košile. (str. 42)

Příchodem krejčího Ondry, který se vrací ze světa, se otevírá prostor pro novou dějovou linii. Ten zahlédl u své chalupy vílu Sasanku a rozběhl se za ní do strašidlového lesa, kde vládlo bahenní strašidlo Bludník. Ten nejprve chtěl Ondru utopit v bažině, ale poté, co jemu a ostatním strašidlům slíbil krejčí ušít šaty, se stal jeho přítelem.

Autorka obdařila strašidla humorem. Především Bludníka - pána všech močálů. Jejich vtipné repliky se často rýmují. Lze usuzovat, že tímto autorka chtěla přimět dětské čtenáře k uvědomění si, že i pod nehezským zevnějškem se skrývá dobré srdce.

I strašidla strašidlácká, a že jich je plný močál i les, dojatě vzdychají. Stahují se blíž, aby měla pěknější vyhlídku na taneček. A ta s lepším hlasem dokonce zpívají.

„ Je luční víla

Sasanka bílá,

když tančí lučinou,

kytky se rozvinou.“

„No jo, i strašidla se pominou.“ zavrčel Bludník, nehlavnější strašidlo, a hnal to všechno zpátky. (str. 55)

Krejčí svůj slib splnil. Každému strašidlu ušil hezký háv, i na Sasanku nezapomněl a obdařil ji vyšívaným šátkem. Bludník mu dal za odměnu čarovnou špulku.

Bludník zasvítit očima a otevřel žabí dlaň. „Až budeš potřebovat, vezmi svou špulku režné nitky a pěkně ji válej po dlani. Jestli povíš zaklínadlo a pomyslíš na toho, komu jsi vyšil třeba jen jediný kvítek na oblečení, nitka se ti vrátí. (str. 102)

Princeznu Rozmarýnku zatím popadla chuť na vdavky. Kábusovi to vhod nebylo, tak vymyslel plán.

„Taky gardu by to chtělo,“ nakloní se k princezně Rozmarýnce. „Panovník bez gardy je“ honem hledá nápad pro co. (str. 87)

Princezna nelenila a poslala verbíře, který povolal všechny muže do královské gardy. A to uprostřed žní. Na Ondru si také troufl, ale jemu pomohla strašidla, takže se naštěstí vojně vyhnul. Rádce nepodcenil ani výběr princů, kteří by se mohli ucházet o Rozmarýnčinu ruku.

Tak například některý ženich, Enyk Benyk dejme tomu, ani princ Evelýn by nebyl špatný, se projeví jako vnímavý mladík. Projeví ochotu domluvit se, pošle dárek nejdůležitější osobě, totiž rádci. (str. 133)

Na námluvy přišli tři princové. Princezně se na první pohled zalíbil princ Radovan ze sousedního království, které bylo pravým opakem království Rozmarýnového. Lidé žili šťastně a vážili si práce a svého prince. Radovan byl také velmi dobrosrdečný, měl své poddané rád a dělal vše pro blaho své země. Proto chtěl také takovou královnu pro svou zemi. Do Rozmarýnky se zamiloval na první pohled, avšak ke své lítosti zjistil, že jeho vyvolená neoplývá vlastnostmi královny vhodné pro jeho zemi. V srdci mu však uvízla, a proto hledal pomoc u krejčího Ondry, který

věděl o trápení s láskou své. Společně ušili Rozmarýnce šaty. Použili kouzelnou špulku a Ondra tak přivolal princeznu k sobě. Slíbil Radovanovi, že princeznu napraví, což se mu také povedlo. Princ si odvedl skromnou Rozmarýnku, která si vážila nejen obyčejné práce. Ani Ondra nezůstal sám. Na jaře, kdy kvetly sasanky, přitančila jeho víla. Polibkem ji přivedl do lidského světa.

Jako opak dobra si pohádkářka zvolila rádce Kábuse, který miluje nadevše peníze a touží po trůnu. Proto si vymýšlí lest, jak Rozmarýnce nejvíce uškodit. Ze začátku se mu to daří. Jediný, kdo se snaží Kabusovo řádění zastavit je šašek Jémin, který je ale malý pán. Zlo je nakonec potrestáno. Rozmarýnka zjistí, že rádce je zbytečný, a tak Kábus odchází nikým nelitovaný.

Spisovatelka navazuje, stejně jako v Čarovných prstýnkách na tradici lidového vyprávění. Vychází jak ze života obyčejných lidí, tak i ze života šlechty, která je zde vylíčena jako rozmarná a nevážící si obyčejné práce. Naopak prostý lid zobrazuje jako moudrý a pracovitý. M. Zinnerová vyzdvihuje skromnost a morálku, kterou se vyznačuje obyčejný člověk. Princezna dochází k poznání skrze krejčího Ondry, který dobře ví, kolik času a trpělivosti je potřeba k pouhému upečení chleba, či k ušití obyčejné košile.

„Rozmarýnka poznala, jak voní chlebiček vytažený z pece, jak bolí a chutná práce a těší první ušitá košile. Poznala, jak hřeje, když člověka druzí potřebují. Na zlatý kočár už možná ani nečeká.“ (str. 208)

V pohádce se prolínají dvě dějové roviny. Sledujeme příběh princezny Rozmarýnky, zároveň však i krejčího Ondry. Nakonec dává autorka prostor k propojení obou dějových rovin, a to když se Ondra rozhodne pomoci princí Radovanovi a začne převychovávat Rozmarýnku. Toto se děje v úplném závěru knihy, takže vše naznačuje tomu, že by se mohlo jednat o paralelní kompozici.

Knihy je rozdělena do dvacet kapitol, které jsou dějově ukončeny. V několika kapitolách autorka navazuje kontakt se čtenářem tím, že mu pokládá nepřímé otázky. Nenápadně naznačuje nadcházející děj. Čtenáři tak poskytuje místo pro vlastní imaginaci.

A co náš mládenec? Zastaví jej strašidlový les a strach, nebo se vydá za panenkou kuropěnkou? (str. 50)

M. Zinnerová má zálibu v přirovnáních a lze soudit, že jsou velmi zdařilá. Dávají tak přirovnávané věci nový rozměr a působí i humorně. Čtenáři tak lépe přibližují zobrazovanou skutečnost a rozvíjí jeho estetické citění. Stejně dobře si autorka počíná i s metaforami, které dílu dodávají více pohádkovosti.

Jenže - čalouníci odvedle se tváří, jako by strojili rakev a ne kanapátko, co zrovna vábí k poležení. (str. 33)

... Dívá se po očku, v hlavě se jí myšlenky kulí jak rozsypaný hrášek: Jestlipak budou poslouchat mě? (str. 7)

Rádce Kábus chodí kolem, naklání hlavu a dumá. Myšlenky se mu v hlavě přesypají jako uschlý hrách. (str. 7)

Sen všechno přikryl modrou peřinou ... (str. 103)

Ondra vyletěl vítat hosty. Stejně se nemohl dočkat a z nouze koukal, jak hvězdy trouší stříbrný pyl po lučinách. (str. 94)

Základem jazykové výstavby jsou krátké, stručné věty a množstvím dějových sloves. Příběh tak působí velmi dynamicky, a to i díky dobře zvoleným citoslovcím, která jsou mnohdy pro malé čtenáře přijatelnější. Jelikož je kniha určena pro mladší čtenáře, spisovatelka se nevyhýbá zdrobnělinám. Používá je však ve snesitelné míře, takže příběh tak zbytečně neruší a nepůsobí ani příliš dětinsky. Spíše navozují milou, něžnou atmosféru.

„Jen se podívej, sukničku ti potrhala trní.“

Pozvedla ji- a v tu ránu se z modrých studánek sypou slzičky perličky. I neplač, vilečko, každý pořádný krejčí přece nosí své řemeslo v kapse. (str.59)

M. Zinnerová velmi často obohacuje svá prozaická díla i trochou poezie a v mnoha případech se jí velmi daří. Výjimkou není ani Princezna Rozmarýnka. Verše se proplétají celým příběhem. Někdy jen doplňují větu a dodávají takto humorný ráz. Jindy autorka tvoří celou báseň, která má mnohdy formu lidové písně nebo říkadla. Rytmus je většinou pravidelný, rým sdružený. Básně jsou jednoduché, ale jsou zvoleny přiměřeně k příběhu a nepůsobí násilně. Jsou přizpůsobeny jednotlivým postavám a

celkové vyznění je velmi působivé

„Skoků pár, tam, kde jsou stíny, šup s mládencem do bažiny,“ slyší Sasanka skřehotání.
(str.52)

*Za krejčárek, za kus sýra,
spravím šaty samá díra,
a kdo nemá, co by podal,
u toho bych noclehoval.* (str. 18)

Jako ilustrátorku své knihy si autorka vybrala opětně Jolantu Lyskovou, která postavám vdechla pohádkové kouzlo. Je vidět, že si spolu rozumí, jelikož se spolu shodují jak ve vnější, tak i ve vnitřní charakteristice. Lysková vytváří takové obrazy, které dokonale korespondují s příběhem. Čtenář má tak možnost proniknout hlouběji do příběhu, aniž by to narušilo jeho prožitek

Princezna Rozmarýnka byla ztvárněna jako televizní a rozhlasová inscenace pod názvem Režná nitka. Dodnes se hraje i jako dětské představení v mnohých divadlech a existuje i jako audiokazeta.

1.7 Hejásek a Jujdásek

Pohádka vyšla v roce 1993 a jde o přepracování původní autorčiny pohádky **Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi.**

Jujdásek byl malý, kulatý, strakatý králíček. Když měl radost, říkal pořád „juch“ nebo „jujda“, proto získal takové jméno. Podobně byl na tom dlouhý, štíhlý a hnědý zajíc Hejásek, který ale při projevu radosti používal citoslovce „hehe“ a „hejahej“.

Oba žili na mezi u lesa. Hejásek však blíže k lesu a Jujdásek uprostřed meze pod bezem. Potkali se na louce při obdivování květin. Jujdásek byl smutný kvůli malému vzrůstu a kvůli tomu, že nevyskočil na květinu jako Hejásek. Schoval se tedy do skrýše, jenže to viděl zajíc Hejásek a byl také smutný, protože byl naopak dlouhý a do skrýše se nevešel. Lze říci, že je spojily jejich handicapy. Oba dva si totiž začali stěžovat na svou výšku a vymýšleli si, jak by si dokázali od svého problému vypomoci. Jujdásek si tedy nasadil na hlavu cylindr, který našel Hejásek a zajíc chtěl na oplátku závaží na hlavě, aby mohl být menší. Autorka zde dala prostor k malé úvaze o přátelství *Nevypadáte v tom nejhůř. Nechci se chválit, ale jestli mému kamarádovi chybí ke štěstí závaží na hlavě, má je mít - i kdybych já měl chodit pít do kamenné misky k potoku.* (str. 21)

Nejdřív si Hejásek s Jujdáskem vykali, ale poté, co zjistili, že jsou stejně velcí, začali si tykat.

„Nyní jsme stejně velcí i stejně malí,“ culil se na něj Hejásek. „Nemůžeme si nic vyčítat.“ (str. 23)

Hejásek zakopl a klobouk se mu narazil přes uši a čumáček, vynadal proto Jujdáskovi. Tomu zase spadlo závaží z hlavy, když se chtěl schovat do malého úkrytu a způsobilo mu malé zranění. Kamarádi tak zapomněli na slušné vychování a dokonce i na tykání.

Z klobouku to prskalo, mručelo, soptilo, pokřikovalo na Hejáskovu adresu „vy jeden!“, a to se prosím před chvilkou dohodli na tykání. (str. 25)

M. Zinnerová řeší rozzlobenost kamarádů pomocí jazykového humoru, ve

kterém dominují slovní hříčky a dvojsmysly.

„Strčte si ten klobouk za klobouk, vy! “

„Nosil byste klobouk za kloboukem? Ne. Já taky ne.“ (str. 24)

Králík a zajíc se vzápětí setkali s malou muškou a velkým jelenem a uvědomili si, že nejsou na světě sami se svými problémy ohledně výšky. Na chvíli si začali sebe vážit a poznali, že život ve dvou je zábavnější, plný her a humoru.

Ve dvou se většinou zmůže víc. I svět je víc barevnější, vůně voňavější a sluníčko víc hřeje, když na koukání, vůni a sluníčkové hřání jsou dva. (str. 44)

Idyla netrvala dlouho a Hejásek s Jujdáskem se začali o své přátelství strachovat. Ale místo toho, aby si o svých obavách rozumně popovídali, začali s nesmyslnými úvahami stylu “co kdyby”. Najednou si nepřipadali tak výjimeční a přemýšleli, jak se tomu druhému co nejvíce zavděčit. Jujdásek si na sebe namazal jíl, aby měl stejnou barvu jako Hejásek. Stejný nápad měl i Hejásek, a tak se vykoupal v hlíně. Jenže si neuvědomili, že hlína na slunci tvrdne. Místo vysněného zjevu je tak čekalo nemilé překvapení. Oba dva vypadali jako hnědá strašidla. Jejich trápení skončilo až deštěm, který rozpustil jejich hliněnou srst. Tato příhoda je neodradila od toho, aby se rozhodli pro společné bydlení. Jujdásek se přestěhoval k Hejáskovi. Nejdříve se to zdálo jako dobrý nápad, ale zajíc zjistil, že všechno je v domečku malé a začal podezřívat králíčka. Myslel si, že Hejásek postavil schválně malý domeček. Začali se hádat, či vina by to mohla být. Autorka zvýrazňuje celou situaci pomocí citoslovcí, která oba dva kamarádi používali jak v záchvatu vzteku, tak i ve chvílích plných radosti a smíchu.

„Jujda!“

„Hoho!“

„Jupí!“

„Juchū!“ (str. 20, 22, 39, 40)

K vyjádření napjaté atmosféry přispívají i nadávky, kterými se hlavní hrdinové častovali. M. Zinnerová však nepoužila pejorativní výrazy. Vystačila si s hravostí, ohebností a krásou českého jazyka, kterou, jak sama přiznává, velmi obdivuje.

Je též zřejmé, že se inspirovala dětským světem, neboť ony výrazy vystihují čistotu a nezkaženost dětské duše.

„Hejaheji hejahovatá!“ (str. 61)

„Jujdasí jujdovatý!“ (str. 62)

Po hádce plné výčitek se kamarádi rozešli do svých domečků. Přitom jediné, co jejich přátelství rozbilo, byla jejich zatvrzelost omluvit se jeden druhému. V knize můžeme najít i malý náznak toho, jak by se měli chovat správně. Jedná se o drobnou výchovnou vložku, která působí na čtenářovo svědomí.

Tak mi promiň, měl se omluvit Hejásek. - Kdyby k tomu ještě pěkně zapanáčkoval se svěřenými packami, Jujdásek by neodešel. Ani by zajíček nemusel panáčkovat dlouho.(str. 65)

Každý byl sám ve svém domečku a mysleli si, že by to bylo tak nejlepší. Začali je ale přepadat pochyby o tom, jestli jejich rozhodnutí nebylo příliš zbrklé.

„A co já? Já jsem nic nezavinil? Já jsem se neurážel? “ Byl to, děti, ten nejlepší Hejáskův nápad od chvíle, kdy se rozstěhovali! Bylo to, jako když se rozsvítí lampa a vyžene z koutů bubáky. (str. 73)

Konec však zůstává otevřený. Zajíc a králík popostrkují své domečky nenápadně k sobě. Autorka tak dává nepatrnou naději v dobrý konec a podporuje tím tak i čtenářovu imaginaci

A tak si říkám:určitě k sobě cestu najdou. (str.76)

Celá pohádka je založena na antropomorfizaci, neboť oba dva hlavní hrdinové se vyznačují specifickými lidskými vlastnostmi jako je závist, nedůvěra, vznětlivost a hlavně netolerance.

Spisovatelka těmito vlastnostmi obdařila už hlavní hrdiny předešlé pohádky Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi. Rozvinula také děj, obohatila ho o veršovanou složku, kterou však tvoří jen poupravená lidová dětská píseň, která sloužila a slouží při dětských hrách. Tu šikovně zapojila do kontextu, takže působí spíše jako její původní tvorba.

*Sedí králík v jamce
sedí sám, sedí sám,
ubožáčku, co je ti,
že nemůžeš skákat?
protože jsem maličký,
kraťoučké mám nožičky,
strakaté, paťaté ... (str. 33)*

„Pohádka o zajíci Hejáskovi a králíku Jujdáskovi vznikla na počátku 90. let. Je to jednoduchý a zároveň vtipný příběh o přátelství, jedinečnosti a hledání sama sebe. Z celkem malicherného problému obou titulních hrdinů - jeden je malý a strakatý, druhý velký a jednobarevný - je zde totiž učiněn problém zásadní, neustále ovlivňující jejich vztah a řešení tu vztekem a rvačkou, tu sebelítostí a pláčem. Teprve při setkání s jinými živočichy - mouchou a jelenem - si zvířátka uvědomí rozmanitost světa a vlastní jedinečnost. Jejich patálie tím ovšem nekončí. Čeká je ještě cesta k pochopení vlastní viny a odpovědnosti, cesta k toleranci a tím ke skutečnému trvalému přátelství. Autorka je však před cílem opouští a nechává tak na malých čtenářích, aby se sami nad příběhem zamysleli a odhalili tak jeho alegorickou rovinu. Zinnerová v této knížce vlastně pouze pozměnila a rozvinula syžet své starší knížky Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi (1974). Návrat to však byl šťastný, protože hledání vlastní identity a vztahu k okolnímu světu je problém věčný.“ (-jz-, 2000)¹

M. Zinnerová zapracovala nejvíce na jazykové složce. Opětně se nevyhýbá citoslovcím, která používá s mírou a napomáhá tak evokovat čtenářovu fantazii v popisované situaci.

Hop a skok, žbluňk!

Mlasky, mlasky, blabla, zamlaskalo bahnisko. (str. 46)

¹ -jz-: Dobrácký drak, králík, zajíc. Ladění, 2000, č. 4, str. 15 - 16.

Je také zřejmé, že si je spisovatelka vědoma vývoje českého jazyka. Používá modernější výrazy, které korespondují s dobou a mají velmi blízko k moderní hovorové podobě jazyka dnešních dětí.

„*No nazdar!*“ (str. 29)

„*No těbůh!*“ (str.30)

Oproti původnímu příběhu je Hejásek a Jujdásek jazykově rozmanitější. Přispívají k tomu mnohá přirovnání, slovní hříčky, dvojsmysly a hyperboly. Autorka také více navazuje kontakt se čtenářem. Pomocí vhodných otázek na konci každé kapitoly nutí jak k zamyšlení nad celkovým chováním obou hlavních hrdinů, tak i k přečtení následující kapitoly.

Ilustrací se opětně ujala Jolanta Lysková, která směle konkuruje předchozímu Zdeňkovi Smetanovi, jehož ilustrace vynikaly jak v humorném ztvárnění postav Hihoho a Chichiho, tak i v jejich celkovém uchopení příběhu. Lysková měla výhodu, že dobře znala hlavní postavy Hejáška a Jujdáška. Věděla, že jde o králíka a zajíce, zatímco Smetana pracoval čistě se svou představivostí. Svého úkolu se ale zhostila znamenitě a dokázala, že zobrazení reálného prostředí a postav jí není cizí, čehož si můžeme povšimnout i v ilustracích ke knize Děti z Pařížkova.

V roce 2005 autorka napsala scénář k večerníčkovému seriálu **Čtyři uši na mezi**, pro který využila svou knihu Hejásek a Jujdásek. Večerníček nedávno odvysílala Česká televize. Svéráznou vypravěčkou příběhů dvou kamarádů se stala herečka Bára Hrzánová, která přesně vystihla jak komiku, tak i mravní poselství příběhu. V letošním roce pracuje spisovatelka i na novém rozšířeném vydání této knihy, která by měla vyjít pod stejným názvem jako kreslený seriál - Čtyři uši na mezi.

1. 8 Kočka Linda, poklad rodiny

Sourozenci Miša a Anička moc toužili po domácím zvířeti. Jelikož však bydleli v malém bytě, rodiče jim jejich přání nemohli splnit. Jednou potkali venku kočku Lindu, která nebyla jen obyčejná, ale mluvící a zpívající, čímž byla nadšena hlavně maminka. Jediný, kdo nesdílel nadšení, byl tatínek, ale i ten později rezignoval.

„Od nynějška rozumím rčení - zpívá, jako když tahá kočku za ocas, „ trucoval. „Ta kočka vřeští.“

„Ale tatínku,“ mile mu oponovala maminka, „Linda nevřeští. Svěrázně zpívá. Nesmíš její zpěv předem přijímat s nechtutí. Opakuj po mně. Lindin zpěv se mi líbí. No tak.“

Tatínek pro dobrou vůli sykl: „Lindin zpěv se mi líbí.“ (str. 16)

V bytečku bylo těsno, a tak tatínek přišel s nápadem postavit nový dům. Autorka zbytečně nezatěžuje čtenáře popisem, jak se dům staví. K tomuto tématu přistupuje velmi jednoduše, můžeme říci i pohádkově, což sama ve svém díle přiznává. *Protože jsme v pohádce, nasadil tatínek také pohádkové tempo. Třebaže si přiklepl palec (rodina spala, a proto mu nemohla držet palce, aby si ho nepřiklepl), skončil se stavbou dřív, než slunce osušilo na zahradě rosu. Sám byl ovšem splavený jako kůň. Sotva byl hotový (ten dům, ale tatínek skoro taky), zametl chodníček a vzbudil rodinu. (str.26)*

Linda však byla velmi smutná, že všechn obdiv získal tatínek. Jejího zármutku si všimla Anička a uznala, že i ona má svou zásluhu, neboť byla tatínkovou inspirací.

„Nebýt tebe, Lindo, ani bych si neuvědomil, jak je nám těsno. Bylo tě tady opravdu plno. Doufám, že nový dům je tak prostorný, že prostě už nebude možné, aby tě bylo všude plno.“ (str. 32)

Všichni měli svůj pokoj, jen Linda neměla kde být. Nejprve se tedy nastěhovala k mamince do kuchyně. Jenže ta si libovala ve stěhování nábytku a vylepšování svého království. Linda se tedy rozhodla pro klid v tatínkově obývacím pokoji. Ten příliš šťasten nebyl.

Linda před ním udělala pukrle a oznámila mu, že od nynějška budou bydlet spolu.

Tatínek patrně radostí oněměl. (str. 58)

Jenže tatínkův klid Lindě také nevyhovoval, i když se ze začátku snažila. Po pěti minutách nemňoukání a nezpívání se i tatínkovi zdálo něco podezřelé.

To se mi nějak nezdá. Ani nemňoukne... Neprskne... Co když ztratila hlas? Nebo já sluch? (str. 61)

Linda s maminkou se rozhodly, že tatínkovi obývací pokoj trochu přestaví. Přinesla si své obrázky a gramofon, který dostala od maminky a dětí a uspořádali v obýváku malou oslavu, kde nemohly chybět maminčiny a Lindiny písně. Když se vrátil tatínek z práce nestačil se divit.

„Jsem tady dobře?“ zeptal se tatínek. Celkem mile, i když slova cedil mezi zuby, aby mu z pusy nevyletělo něco, co radši silou vůle spolkl. Za určité výrazy totiž Míšu a Aničku soustavně napomínal. (str. 69)

Nakonec maminka Lindě zařídila v obýváku krásný kočičí kout i s gramofonem, na kterém si děti s kočkou nejraději pouštěly Hurvínka. Tatínek rezignoval a pořídil si speciální sluchátka na tlumení zvuku, která sám vynalezl. Tatínkovými vynálezy byla obdařena celá domácnost. Například zvětšil hadici od vysavače, aby lépe sál. To ale nevěděla Linda. Chtěla být trochu nápomocna a rozhodla se luxovat, ale byla vyluxována sama. Vysvobodil ji až tatínek.

Tatínek sundal hadici a z útroh vysavače se vynořila kočičí tlapka. Zbytek Lindy vězel pevně uvnitř. Aby tatínek vydoloval zježenou číču ven, musel lux úplně rozebrat. Už nikdy ho nedal dohromady. (str. 75)

Lindu tato příhoda neodradila od dalšího dokazování své jedinečnosti. Rozhodla se napsat kočičí román. Chvilí přemýšlela nad názvem, k čemuž ji inspirovali mnohé detektivní seriály, ale pak se rozhodla pro LINDA, POKLAD RODINY. Obsah jejího díla však zůstal pro čtenáře skryt. Podle tatínkovy reakce lze soudit, že Lindino rozhodnutí nebylo nejlepší.

Tatínek úžasem oněměl. Opatrně se přiblížil k popsaným stránkám. Je třeba říct, že Linda sebou hodila, takže bylo co číst. „Je!“ hrklo v tatínkovi. Nato se rozezpíval. Jeho zpěv byl vážný, něco jako píseň beze slov, hýý, uú a podobně. (str. 83)

M. Zinnerová pomoc kočky Lindy zde promítla svůj názor na popularitu. Jde

o moment, kdy maminka Lindě promlouvala do duše, že sláva není všechno. Linda reagovala přesně podle autorčina vědomí.

„Mezinárodní věhlas?!“ prskla číča. „Maminko, šlíš? Promiň. To bys mi přála pěkné věci! Musela bych jet do Stockholmu nebo do Frankfurtu nebo někam, aby mi dali cenu, musela bych jezdit na kongresy a dělat, že mě to zajímá, co se na nich povídá, a tu medaili, co bych dostala, bych musela nosit, i kdyby mi neslušela. (str. 86)

Maminčin sen byl mít nejen hudební rodinu, ale i spokojeného tatínka. Ten se nakonec přizpůsobil. Byl rád, že je v rodině živo, i když musel obětovat něco ze svého soukromí. Při čtení vědecké knihy poprosil rodinu, aby byla zticha jako myšky, což se Lindy velmi dotklo. Odešla proto do dětského pokoje, kde Míša s Aničkou měli svou pohádkovou zemi. Linda poznala, že nejlepší změna není věčné přemísťování věcí, ale pohyb a dětská fantazie. Kočka se okamžitě zapojila do dětské hry o princeznu a prince, honu na čarodějnici, která se skrývala v hodinách, kaktusu, lustru a jiných věcech. M. Zinnerová tak jasně dokazuje, že rozumí dětské duši a dětským hrám.

V pohádkové zemi

všechno je, co není,

to, co se mi líbí

a někdy trochu chybí,

když nás školka volá,

nebo pak už škola ... (str. 95)

Jediného nepřítele dětských her spatřuje autorka v dospělých, kteří mnohdy nerozumí dětské fantazii.

Ani se neptejte, co rodiče říkali na to, co viděli, protože viděli úplně něco jiného než An, Ša a Lin. Viděli - nebo aspoň měli ten dojem - dětský pokoj převrácený naruby a nepopsatelný nepořádek. (str. 100)

Linda se snažila přemluvit tatínka, aby děti neposílal spát. Nejprve zapůsobila na maminku písní a ta ji poradila, jak na tatínka. Kočka začala tatínka chválit, ale jeho to tentokrát neobměkčilo. Vyhnal Lindu z dětského pokoje zpátky do obývacího, ale ona se urazila a rozhodla se stát kočkou zahradní. Usadila se na třešni, ale místo, aby se lítovala, začala vymýšlet výhody kočky zahradní.

Nemusí se tvářit, že ji baví sedět jako pecka. Může skákat, jak chce. Nemusí uklízet dětský pokoj. (str. 113)

Po dlouhé noci se však Lindě po své rodině zastesklo. Myslela si, že ji už nemají rádi, ale mýlila se. Děti dělaly vše pro to, aby mohla být kočka s nimi. Utíraly nádobí, uklidily pokoj a samy od sebe se naučily říkat „prosím“. Rodiče jim dovolili jít za Lindou na zahradu, která se dětem i kočce zdála moc malá, jelikož ať se hnuly kamkoli, šláply mamince do salátu. Rozhodly se ji zvětšit. Ani zde autorka neplýtvá zbytečným popisem a řeší zakládání zahrady velmi jednoduše.

Vysázeli ji stejně pohádkovým tempem, jakým nedávno tatínek postavil dům. (str. 118)

Linda přemýšlela, s čím by si mohla s dětmi hrát. Děti nosily na zahradu všechny hračky, maminka všechny dobroty z kuchyně, až se rozhodli, že přemístí celý dům. Tatínkovi nechali vzkaz, kudy má jít, aby je našel. On se kupodivu ani nezlobil a k mamčin radosti dokonce začal zpívat a opustil svůj smyslu pro pořádek, což zase potěšilo děti. Společně si zahráli kopanou, a protože venku přšelo, odsunuli nábytek v obývacím pokoji a tam pokračovali ve hře. Kočka Linda měla opravdu dobrý vliv. A to nejen na tatínka.

Konec pojala autorka velmi optimisticky. Zvítězila rodinná harmonie, o kterou se zasloužila jedna malá kočka.

Ač si kočka velmi malá,

splnil se nám sen,

ty a ty a ty, já taky -

jsme si domovem. (str. 132)

Tato pohádková povídka je skrytým poselstvím o toleranci a sebeobětování. Rodina Jandova sice žije v harmonii, avšak i v malé bytě se členové míjejí. Tatínek chce mít svůj vlastní klid a nestará se o potřeby svých dětí. Maminka ráda zpívá, zapomíná však, že svým zpěvem je nadšena pouze ona a Linda. Příchodem Lindy se změnili nejen rodiče, ale hlavně děti, kterým autorka ponechala autentické dětské chování v podobě odmlouvání a dětských her, kde se odráží bohatost dětské fantazie. Děti se naučili slušnému chování, a to nevědomky. Ani Linda nevěděla, že působí jako výchovný faktor.

Knihy je rozdělena do dvaceti kapitol. Každá je dějově uzavřena. Jako sjednocující prvek působí kočka Linda a její nápady, bez kterých by kniha byla pouhou kronikou ze života jedné rodiny. Právě kočka, a ještě k tomu mluvící, jí dodala nápaditý, pohádkový charakter.

M. Zinnerová opětně skvěle pracuje z češtinou. Množstvím novotvarů, přirovnání, dvojsmyslů i hovorových výrazů ukazuje čtenáři krásu jazyka. Nesmíme opomenout i její básnické vstupy, které sice nedosahují takových kvalit jako v jejích pohádkách, ale působí humorně, a co se postavy tatínka týče i velmi autenticky.

Autorka vytvořila svět, který je snem každého dítěte - bezstarostný, harmonický a plný her.

Ilustrátorkou se opět stala její dcera Petra Jelenová, která skvěle vystihla humornou a pohádkovou atmosféru příběhu.

Vyprávění o mňoukající, zpívající a mluvící kočce Lindě vyšlo pod tímto názvem už ve třetí verzi. V roce 1978 jsme se mohli poprvé s hlavní hrdinkou seznámit v plastických vystřihovánkách Stěhování na počkání, které namaloval Jan Kubíček a M. Zinnerová je doprovodila textem. Jde o krátké vyprávění, kde se setkáváme s mluvící kočkou Elzou a s rodinou, která má plno práce se stěhováním. Elza, stejně jako Linda, najde útočiště v zahradě, kam jí děti Toník a Verunka přenesou celý svůj dům. Je tedy patrné, že prvotní téma autorka dále rozvíjela, až vznikla kniha Kočka Linda, poklad rodiny.

„V roce 1982 vyšla třicetistránková pohádka Linda, kočka zahradní, aby se po deseti letech autorka k námětu vrátila a vydala ho znovu ve značně rozšířené verzi, kde původní text tvoří jen jednu kapitolu. Knížka vyšla pod názvem Každý večer s kočkou Lindou (s ilustracemi Milana Janáčka) a autorka ji rozvrhla do dvaceti knižních „večerníčků“. Proto také každá kapitola někde více, někde méně opakovala předchozí děj. Nyní dost důkladně (a ku prospěchu věci) autorka text přepracovala a změnila název: upustila od úvodního slova, vynechala rekapitulace a text důkladně zrevidovala. Vznikla knížka „definitivnější“, sevřenější, s větším dějovým spádem a s novými obrázky Petry Jelenové (autorčiny dcery). Série příhod s kočkou Lindou, kterou si jednoho dne děti přinesou domů, má předpoklady v této nové podobě pobavit i další

dětskou generaci.“ (-dit-, 2001)¹

O popularitě čtenářů také svědčí i šesté místo při udílení cen IBBY (Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu) v roce 2000, kdy také dostala za tuto knihy cenu učitelů.

¹ DITMAR, R. Markéta Zinnerová. Nové knihy, 2001, roč. 41/7, str. 26.

2. Markéta Zinnerová a společenská próza z dětského života

2.1 Úvod do společenské prózy z dětského života

Autorka vstoupila do světa literatury už v roce 1965 se svou začátečnickou novelou pro dospělé **Zbytky mléčné dráhy**. V oblasti dětské literatury se však cítila lépe, proto vznikla v roce 1970 příběhová próza **Jízdenka na prázdniny**, kde autorka poprvé prokázala smysl pro fantazijní děj. Nápadná je také kompozice podobná seriálovému scénáři, kterou uplatnila ve svých dalších knihách. V příběhu je také první zmínka o draku Mrakovi, kterou autorka dále rozvinula do pohádky *Drak Mrak*. Není však jisté, zda by tento příběh oslovil dnešní čtenáře, neboť přílišná upjatost hlavního hrdiny nekoresponduje se současnou volnějším výchovou mládeže. Je zde také patrný vliv doby, ve které dílo vznikalo. V její třetí knize **Děti z Pařízkova** (1974) se každý z hlavních hrdinů vyznačuje odlišnou charakteristikou. M. Zinnerová vybrala pět prototypů dětského chování a jednání, zasadila je do situací, kde vynikly ty dobré a naznačila tím opět, jak důležitá je tolerance při udržení přátelství. Malý čtenář si může vybrat, která z hlavních postav je mu nejbližší. Spisovatelka sice také používá výrazy korespondující s dobou, ale v tomto případě činí nepodbízivě.

V roce 1978 vznikl scénář k televiznímu seriálu **Tajemství proutěného košíku**. V ten samý rok vznikla i stejnojmenná kniha, která přinesla autorce nemalý úspěch. Následné knihy i televizní zpracování jen dokázaly v čem tato prozaička exceluje. Jde o díla **Indiáni z Větrova** (1979) a **Kde padají hvězdy** (1997). Spisovatelka se zaměřila na handicapované děti, ať už zdravotně (*Kde padají hvězdy*), tak i sociálně (*Tajemství proutěného košíku*, *Indiáni z Větrova*). Tyto prózy mají společný motiv, a to překonávání životních překážek a následné dosažení cíle i za cenu ztráty někoho blízkého (*Fanda a Přemek*, *Vláďa a jeho pes Čert*, *Lojza a koně*). M. Zinnerová nechala své hrdiny vždy jednat ryze dětsky, bez přílišného zásahu dospělých. Její hrdinové se s překážkou vyrovnávají pomocí přátel a hlavně s nadějí, která je v mezních situacích velmi důležitá. Stejný názor zastává i S. Urbanová: „Zinnerová se

nevyhýbá složitějším rodinným vztahům (rozvodu, přílišné zaměstnanosti rodičů, životu v dětském domově), reflektuje zranitelnost dětí i touhu mít svá malá tajemství, avšak činí tak z té světlejší strany. Zinnerová má talent stylizovat aspekt současného dítěte, přitom některými komplementárními znaky se blíží dospělosti.“ (Urbanová, 2002)¹

Podobně jako v Dětech z Pařízkova, tak i ve všech jejích prózách je patrné autorčino nadání vcítit se do dětské duše. Je si vědoma toho, že každé dítě potřebuje mít svůj vzor. Když ho nespátřuje v rodině, hledá v nejbližším okolí, v knize, ve filmu...

Více o důležitosti autentičnosti hlavních postav a situací pojednává O. Chaloupka: „Literární dílo umožňuje, aby si dítě nejen „zkusilo“, jak by samo tyto situace dovedlo řešit, ale aby tak činilo k opakování i na jiných knížkách s podobnými situacemi. Dokonce svou schopnost řešit situace hrdiny zkouší opakovaně nejen na knihách, jež si jsou blízké pojetím hrdiny, jeho osobní situací, jednáním a chováním, ale velice často i na téže knížce, k níž se vrací.“ (O. Chaloupka, 1982)²

¹ URBANOVÁ, S. – ROŠOVÁ, M. Žánry, osobnosti, díla. Ostrava: FF JU, 2002

² CHALOUPKA, O. Rozvoj dětského čtenářství. Praha: Albatros, 1982.

2. 2 Jízdenka na prázdniny

Knihy vyšla v roce 1970 jako autorčina prvotina, avšak úspěch jí přinesla až próza Děti z Pařízkova, která se dostala do podvědomí čtenářů o něco později, a to v roce 1974.

Hlavní hrdina příběhu, šestiletý Luděk, zůstal po odjezdu rodičů k moři nedopatřením doma sám. Teta Květa, která ho měla hlídat, si zlomila nohu a telegram přišel pozdě. Luděk byl šťastný. Tetu neměl moc v lásce, jelikož neměla pochopení pro dětské hry.

Tisíckrát za den si musel umýt ruce. Každou chvíli se česal. Zuby si čistil po obědě i po svačince. Ven nesměl bez bílého škrobeného kloboučku, aby nedostal úpal. V sedm večer musel být v posteli. A přitom byl za staženými roletami ještě bílý den! A dokonce i tehdy, kdy kolem jeli hasiči a všichni ostatní kluci se běželi dívat do sousední ulice, kde hořelo, strčila teta bez lítosti a smilování Luděka do postele. (str. 11)

Chlapec si však nedělal s ničím problémy. Šel si hrát se svou kamarádkou Haničkou a vyprávěl jí o svém nadcházejícím dobrodružství. Pro to neměla pochopení ani Haniččina maminka, ani jeho starší bratr Zdeněk, který byl vlakový průvodčí. Jelikož letní školky byly obsazené, musel vzít svého mladšího bratra s sebou do práce, kde se ho ujal vlakvedoucí pan Rambousek.

Ve vlaku zažil Luděk mnoho dobrodružství. Pomohl dokonce zachránit les od požáru, zahlédl totiž plamínky, zastavil vlak a společně s několika lidmi oheň uhasili. Pan Rambousek, kromě toho, že se snažil Luděka naučit plavat, uměl krásně vyprávět pohádky. Nejen o skřítcích, kteří opatrují dráhu, ale i o Zorce chránící vlaky a její setře Nehodě, která vlakům škodí. Autorka tak propojuje realitu s pohádkou. Už zde dávala prostor ke svému poetickému obrazu, který více propracovala ve svých pozdějších pohádkách. Tento počín je nejpatrnější v příhodě, kdy Luděkovi hrozilo utopení. Chtěl naučit plavat svého kamaráda Hynka po vzoru pana Rambouska, ale dostal se pod vodu, kde měl zvláštní vidiny. Tento hrozivý moment však M. Zinnerová vylíčila přímo pohádkově.

Voda byla průhledná, že to snad ani nemohlo být ve Vltavě. Luděk vydechl údivem.

Na sametovém mechu odpočívaly malé bytůstky. Seděly tu nebo ležely a jiné se ve vodě jenom vznášely. Jemně se palečkem odrazily od dna a nesly se vodou jako ve zpomaleném filmu. Všechny bytůstky měly dlouhé zelené košilky a nebyly větší než panenky. Dokonce i oči měly zelené jako vodní řasy a pořád je otevíraly dokořán. (str. 64)

Ludka naštěstí zachránil pan Steiner, kterého nejprve chlapec neměl rád. Nechtěl totiž vozit děti svým autem, a Luděk mu vůz jednou pokreslil maminčinou rtěnkou. Když chlapce vytáhl z vody, spřátelili se. Pan Steiner dokonce vzal všechny děti z ulice na výlet autem.

Luděk však musel stále jezdit vlakem se svým bratrem. Vůbec mu to nevadilo. Na jedné cestě se setkal dokonce i s revizorem. Samozřejmě nevěděl, o koho se jedná. Vyprávěl mu všechny své zážitky a pan revizor mu za odměnu věnoval jízdenku nadepsanou: Prázdninová jízdenka pro Ludka. Dovídáme se tak smysl názvu knihy.

Chlapec rozhodně nebyl vzorem dobrého chování. Společně se svou kamarádkou Haničkou se vydali do kouzelného vagónu, kde měla přebývat Zorka. Tu tam nenašli, ale zjistili, že je to pojízdný vůz a nedopatřením se dostali z Hlavního nádraží na Smíchov. Tam je zachránila paní uklízečka.

Další nepříjemnost ovšem zavínil Zdeněk. Zapomněl klíče ve vlaku, a proto museli s Ludkem cestovat až do Děčína, kam se zapomenutá taška s klíči dostala. Luděk byl statečný, svého bratra podporoval. *Luděk chytil Zdeňka pevně za ruku. V tu chvíli se mu zdálo, že starším a velkým bratrem je on, Luděk, a tím maličkým Zdeněk.* (str. 98)

Do Prahy přijeli pozdě v noci, a tak oba přenocovali u pana Rambouska. Ten vyprávěl pohádku o draku Mrakovi. Zde si poprvé můžeme povšimnout pohádkového motivu, který spisovatelka rozvinula o dva roky později ve své autorské pohádce Drak Mrak.

Drak Mrak žil v Krušných horách, kam za ním přišel inženýr Vodička. Chtěl by tam postavit dráhu. Mrak, který toužil po společnosti, si nejprve s inženýrem povídal, přesto mu však nedovolil zbourat jeho jeskyni. Vodička přišel s jiným

nápadem. *Nedlouho potom se na nádraží v Duchcově objevila zvlášť silná lokomotiva. Vozí nákladní vlaky s uhlím. Místo kotle a pece v ní sedí drak Mrak.* (str. 106)

Zde se také nabízí srovnání s drakem Mrakem z autorčiny pozdější pohádky. Oba draci milují uhlí, které pálí ve svých milířích. Mají rádi lidskou společnost a vymykají se tak zažitému stereotypu v kouzelných pohádkách.

Drak Mrak v této pohádkově laděné próze pro děti, však sám rád vyprávěl pohádky. Jednu vyprávěl i panu Rambouskovi. Měl prý vychovávat sedm nezbedných princezen, ale poté, co to zkusil, raději je předal princí a jeho sluhovi, o které se princezny stejně pohádali.

Luděk se dozvěděl díky panu Rambouskovi vše o vlcích a lidech, kteří pracují na dráze. Prozaička tak dává čtenáři na vědomí důležitost každého zaměstnání. *Třeba závoráři. Tak bez nich by se dráha taky neobešla, protože kdyby správně nespouštěli závory, stalo by se mnoho hrozných neštěstí.* (str. 120)

Nakonec se Luděk přeci jen dočkal příjezdu rodičů a maminka mu nezapomněla přivést mušli, ve které je slyšet moře.

Luděk si ve spánku přitiskl mušli ke tváři a zašeptal: "Lítají kormoráni, mami..." (str. 129)

Kniha se skládá z dvaceti sedmi kapitol, z nichž každá je uzavřena po dějové stránce. Ačkoli se jedná o autorčinu prvotinu, kompozice už nyní připomíná techniku seriálového scénáře, která M.Zinnerovou neméně proslavila. Kapitoly však občas na sebe nelogicky navazují, což by mohlo vést k desorientaci čtenáře.

Prostředí, které si autorka vybrala ke ztvárnění osloví spíše chlapce, nicméně její smysl pro fantazijní děj upoutával a upoutává jistě i dívky.

Hlavní hrdina, šestiletý Luděk, byl na svou dobu normální chlapec. Jeho chování bylo ryze dětské. Avšak je patrné, že některé projevy, zvláště slovní, by mohly působit pro dnešní čtenáře zastarale.

„Sbírám odznaky s Hynkem dohromady. Už máme naše, německé, polské a sovětské. A jeden francouzský. Máme dva odznaky s družicí.“ (str. 79)

Příběh je vyprávěn er- formou. Spisovatelka využívá přímé řeči k oslovení

malého čtenáře. Lze soudit podle zvědavých otázek, které Luděk často pokládá. Můžeme říci, že tak navazuje kontakt s malým čtenářem, neboť právě jemu jsou tyto otázky velmi blízké.

„A strojvedoucí a Zdeněk vás poslouchají? “

„To víš, že ano.“

„I když nechtějí? “

„To já nevím, jestli nechtějí. Ale poslouchají. Na dráze všichni musí poslouchat.“

„A koho poslouchají posunovači? “ (str. 32)

Autorka používá převážně spisovný jazyk. Hovorový jazyk se vyskytuje jen v malé míře. Je také patrné minimální užití obrazných pojmenování. M. Zinnerová se zaměřila pouze na dějovou složku, i když v pohádkových vstupech jsou známky jisté poetizace.

Ilustrace Jarmily Fenclové působí velmi dětsky, jednoduše, hravě. Avšak není jisté, zda by obstály v dnešní době mnohdy plné kýčovitě barevných ilustrací, kdy na čtenáře první dojem udělá obal knihy, který je v tomto případě velmi chudý.

2. 3 Děti z Pařízkova

Atka Tomšová, Terežka Hořejší, Jakoubek Kratochvíl, Milouš Zelený a Tonda Rampas - pětice dětí, která nás provází čtenáře celou knihou. Děti žijí na jihu Čech v malebné víšce patrné z nadpisu. Nutno podotknout, že jde o vesnici fiktivní.

Děti společně prožívají mnohá dobrodružství v časovém rozmezí jednoho roku. Jsou to nerozluční kamarádi, jeden bez druhého se neobejde. Veškerý čas tráví spolu, dokonce i ve škole, kde navštěvují již druhým rokem malotřídku, kterou vede přísný, ale spravedlivý pan učitel Oliva.

Chodí spolu, jedí spolu, jezdí spolu, nehnou se od sebe jako prsty na ruce. Je jich právě tolik jako prstů - pět. (str. 8)

Knih je rozdělena do dvanácti kapitol, z nichž každá se věnuje jednotlivému měsíci v roce. Příběh začíná 1. září, kdy se děti dozví od pana učitele, že budou Jiskříčkami. Hned v první kapitole dává autorka prostor k formování charakteristik hlavních postav. Milouš má rád přírodu, hlavně zvířata, a školu tak trochu zanedbává.

„Milé děti,“ řekl jednou pan učitel Oliva žákům v druhé třídě, „až na Milouše, který je uličník a lajdá se v počtech, jsem s vámi spokojený.“ (str. 8,9)

Tonda je Miloušův nejlepší kamarád. Společně sní o kariéře námořníků. Narozdíl od Milouše je bystrý, chytrý, ale i paličatý a drzý.

Tonda se učil výborně, ale někdy byl i drzý. Většinou mu to prošlo. Učitel Oliva měl totiž radši žáky chytré, ale občas drzé, než hodné, ale hloupé putičky. (str. 10)

Jakoubek nic nestíhá, všechno mu jde pomalu. Někdy má ale dobré nápady, za které ho všichni obdivují.

„Ještě počkejte, pane řidič,“ říká Terežka, „Jakoubek už určitě jde.“

„Přidej!“ křičí děti a Jakoubek, nejpomalejší z pařízkovských dětí, to stihne. (str. 8)

Terežka má malého bratra Fánu, o kterého se často stará. Je dobrosrdečná a snaží se vždy každému pomoci, hlavně Miloušovi, který k ní chová větší sympatie než k Atce - rozmazlenému jedináčkovi. Atka věčně reptá a vždy chce být nejlepší.

„Nashbíráme nejvíc šípku ze školy,“ básnila Aťka a už se viděla na stupínku, jak ji učitel Oliva přede všemi chválí! Aťka je ze všech nejlepší, říká a všichni to vidí a slyší. (str. 14)

Prvně se zde také setkáváme s postavou Bohunky Bouchalíkové, žákyní 8. třídy, která se stává jejich oddílovou vedoucí a zároveň působí se svým smyslem pro spravedlnost jako stmelovací článek v dětských rozepřích a nesrovnalostech.

Ke svým oddílovým schůzkám si děti vybraly komůrku u babi Bouchalíkové, Bohunčiny babičky. S její výzdobou si daly mnoho práce, a i přes počáteční neshody ji dotvořily k uspokojení chlapců i děvčat. Jako sjednocující faktor při rozhodování, zda si postaví pokojíček, či kajutu, zde zapůsobila Bohunka.

Bohunka dostala nápad: „Žádné hádání. Budeme mít kajutu i pokojíček.“ (str. 12)

Tak vznikla dětská klubovna, kde dominantou se stala vlajka se sluníčkem, kterou děti společně vytvořily. Bohunka měla bohužel jinou představu.

Brzy se v kajutě zaskvělo slunce, ale tvářilo se, jako by chtělo Bohunku sežrat. (str. 13)

V dalších kapitolách autorka zasazuje postavy do situací, ve kterých více poodhaluje jejich dobré i špatné vlastnosti. Například o Vánocích děti společně ušily krabičku z pohlednic pro Miloušovi rodiče. On si zatím musel opakovat počty, *protože propadlíci mezi jiskrami být nemůžou.* (str. 19) Vše zvládli i přes nelibost Aťky, která mu nechtěla mi věnovat pohlednici.

Všichni koukali na Aťku. Ošila se a přitiskla vánoční pohled k hrudi.

„Já nemůžu. Maminka by mi dala.“

„Tak já se jí zeptám sama,“ opáčila Bohunka.

Aťka velmi hluboce vzdychla: „Nebo se možná nezlobila. Nate.“

Miloušovu krabici ušili dohromady. (str. 22)

Svou dobrosrdečnost také dokázaly, když paní Zelené, Miloušově mamince, sehnaly k MDŽ slabikář, ze kterého se jako malá dívenka učila číst, čímž jí udělaly nemalou radost a vrátily jí tak vzpomínky na její krásná školní léta.

Maminka Zelená úžasem nejdřív zapomněla mluvit. Když jim však ukazovala, za kterou říkanku ji pan řídící Oliva plánil u tabule, smála se s dětmi, jako by jí to právě teď ve škole dobře dopadlo. (str. 38)

Když se ztratil malý Fána, Terezčín bratr, neváhaly ani chvíli a hned se vydaly Terezce pomoci. Společným úsilím a díky Tondově rozvážnosti ho objevily na kraji lesa, kam zabloudil poté, co se rozhodl jít do světa. Autorka zde podtrhuje Fánovu dětskost tím, že ho nenechává správně artikulovat hlásku R a zvýrazňuje jeho naivitu, která mnohdy působí jako humorný prvek.

Běhali, volali, každý zvlášť a spolu. Tu se proti nim z kraje lesa mezi holými šípkovými keři vynořil Fána, zmrzlý a ubrečený, ale celý.

„Šel jsem do světa,“ popotahoval. „Ale ještě je tam velká zima. Jdšší půjdeme domů.“
(str.42)

Děti, společně s Bohunkou, domluvily Miloušovi, aby nebyl líný a učil se. Hrozilo mu totiž propadnutí. Ač nerad, musel sáhnout po učebnici matematiky a na chvíli tak procházky se svým psem Donem. Učení se mu ale vyplatilo, z matematiky nepropadl a mohl si s ostatními užívat prázdnin.

Nakonec se společně rozhodly najít babičce Bouchalíkové ztracenou šišku z hodin, které kdysi visívaly v její kuchyni. Neváhaly tak uklidit skoro všechny pařízkovské půdy a připravit jí překvapení, které ji na chvíli přeneslo do dětství.

Jednoho srpnového večera vešla babi Bouchalíková do kuchyně. Na zdi mezi růžičkami hrál pasáček, na řetízcech visely dvě vyleštěné šišky. Za skly kuchyně babičku pozorovalo pět rozpláclých nosů. Přistoupila k hodinám a srovnala jim čas. Strčila do staré šišky a kolečka se dala do pohybu. Známý, pokojný hlas zatíkal světlicí. (str. 59)

Nechybí zde ani popis venkovských tradic, jako je třeba masopust, kdy se děti účastnily samotného reje masek. Vypůjčily si staré oblečení po babičce Bouchalíkové a připravily tak pařízkovským občanům nemalé překvapení.

O masopustní neděli se jiskřičky do té nádhery vyparádily. Jak šly návsí, kdosi se podivil: „Ať mě hrom bací, jestli tu blůzu neměla Růža Bouchalíková o posvícení před čtyřiceti lety. Sám jsem s ní tenkrát tancoval. Ach jo.“ (str.27)

Běžný život venkovských dětí prozaička obdařila nejen radostmi, ale i starostmi, a to když Aťčina maminka musela do porodnice. Zaskočilo ji nejvíce, kolik je doma práce. Naštěstí jí opět pomohli kamarádi.

Jiskřičky se rozletěly po stavení a po dvoře. Nakrmily králíky, zametly dvůr, obrátily seno za stodolou a zalily zahrádku. Bohunka umyla nádobí. Atka je utřela. Sama se tajně podívovala, co je doma práce, když tu najednou chybí maminka. (str. 54)

Nastává zde také zlom, kdy Atka přestává myslet jen sama na sebe. Najednou je tu někdo, kdo ji bude potřebovat a s kým se bude muset o vše dělit. Sama si to však uvědomuje a dokonce se těší, protože ji samota nebaví a ostatním záviděla sourozence.

Před spaním vzala Atka ze skříňky s hračkami dvě nejmilejší panny. Chvilí váhala, pak plavovlásece Marušce umyla tváře a posadila ji na košík uchystaný pro bratříčka, který se dnes narodí. S pannou Alenkou se dívala z postele na košík a těšila se, jak se mu dárek zalíbí. (str. 54, 55)

Příběh končí klasickým happy - endem, kdy se vše, jakoby mávnutím kouzelného proutku, vrací na začátek. Dětem ani nepřipadá, že jsou o rok starší. Jenom Milouš je právem hrdý.

Milouš se podíval na lavici před sebou. Je vzdálená a taková - obyčejná. On se svými kamarády sedí ve třetí. Naklonil se dopředu, zatahl za copánek holčičku z druhé lavice a důležitě jí sdělil: „Jsme třetíáci, víš?“ (str. 62)

Kniha vyšla poprvé v roce 1974 v edici První čtení a právem vynesla autorku na výsluní.

Řetězová kompozice nápadně připomíná výstavbu známé knihy Astrid Lindgrenové Děti z Bullerbynu. Každou kapitolu tvoří samostatný příběh s idylickým koncem. Nabízí se také srovnání s hlavními postavami. Uličník Tonda a jeho kamarád Milouš mají stejně svérázné nápady jako Lasse a Bosse. Jakoubek je více umírněný a hloubavý, ale i tak se svým chováním podobá Ollemu, jehož touha po sourozenci se vyrovná Atčině touze. Děti z Bullerbynu je nadčasová kniha, která je určena pro malé čtenáře z celého světa. Lindgrenová volila neutrální příběhy, do kterých se zajisté vžije dítě každého věku i národnosti.

M. Zinnerová naopak popisuje ryze české prostředí a české tradice. Kniha vyšla poprvé v době normalizace, takže se zde objevují výrazy (Jiskřičky, Pionýři, MDŽ, pan

řídící), které dnešnímu malému čtenáři už asi nic neříkají. Spisovatelka však s nimi pracuje nepodbízivě, naopak schválně volí i typické situace z dětství, které činí i tuto knihu nadčasovou.

„Vyprávění je rovněž charakteristické lyrizací projevu, příběhovostí a motivičností s nádechem romantismu, avšak bez sentimentality.“ (J. Voráček, 1987)¹

Knihy má opravdu až romantický nádech. Harmonické dětství ruší pouze Miloušovy školní problémy. Autorka nezatěžuje malé čtenáře strastmi života dospělých. Jakákoliv vážná témata řeší hrdinové s dětskou naivitou, která působí velmi přirozeně.

„Ale nám by vojáci nic neudělali,“ řekl Jakoubek, „my jsme malé děti.“

„Válka je to nejhorší, Jakube, co lidi mohou lidem udělat,“ řekl učitel Oliva. „Ubližuje všem - i malým dětem.“

Jakoubek moudře naslouchal a pravil: „Aha.“ A dodal: „Ale naši kajutu u Bouchalíků by nerozbili.“ (str.44, 45)

Je zřejmé, že se M. Zinnerová orientuje v potřebách čtenářů. Ukazuje svět takový, jaký by měl být - bez přetvářky a zbytečné stylizace se do světa dospělých.

Příběh je vyprávěn prostřednictvím er - formy. Spisovatelka často navazuje kontakt se čtenářem - např. vsuvkou „*neříkejte to*“ (str.8). Dostatek přímé řeči a rozmanitost sloves posouvají děj dopředu. Nebojí se ani personifikace, která bezprostředně patří k dětskému vnímání světa (*léto volalo* - str. 46, *nebe neví, zda má sypat peří, nebo plakat vodu* - str. 38). Množství dobře zvolených citoslovcí podněcuje dětskou představivost.

I Jakoubek vyryl brázdu značně širší, než je stopa lyží. Ale vyškrábal se nahoru a zkoušel znovu. Bum, vstát. Pim, nahoru. Bžžž, prásk! (str. 31)

Ilustrace Jolanty Lyskové působí velmi vesele a dětsky. Dovytváří charaktery hlavních postav a napomáhají k přesnějšímu uchopení příběhu. Jsou voleny přiměřeně k textu. Zbytečně ho neruší, spíše s ním spolupracují a vytváří tak harmonický celek.

¹ VORÁČEK, J. Česká literatura pro mládež. Praha:SPN, 1987

2. 4 Tajemství proutěného košíku

Knihla byla napsána podle 1978 podle stejnojmenného televizního seriálu pro děti.

Setkáváme se zde s desetiletou dívenkou Klárkou, která tráví prázdniny u své babičky spolu se svým pětiletým bratrem Vojtíškem. Poznáváme také její kamarády, a to stejně starého Vláu a Tonda z hájovny. Je důležité upozornit, že se v románu vyskytuje několik dějových rovin. Ze začátku se každá rozvíjí samostatně, avšak po několika stránkách si můžeme povšimnout, že se propojují, ovlivňují a tvoří jednotný celek. Na jedné straně sledujeme příběh Klárky, která vyrůstala u babičky, jelikož rodiče na ní neměli a nemají čas. Na straně druhé se seznamujeme s Vláuovým velkým trápením. Rodiče se rozvedli a tatínek má novou ženu a syna Zdeňka, který s Vláuou chodí do školy a působí mu nemalé potíže. Autorka zde také popisuje strasti dospělých. Zaměřuje se však na dětská trápení a vyrovnávání se s nimi.

Klárka si užívá posledních dní prázdnin a těší se na rodiče, kteří jí slíbili, že si ji odvezou domů, do Prahy. Při svých hrách si všimli, že se u Vláu Karase stěhovali. Zprvu byla rozčarovaná a rozzlobená na Vláu. Ten byl sklíčen z rozchodu rodičů, avšak pravdu Klárce nepřiznal.

„Heled“, vzpomněla si Klárka, „proč se váš táta stěhuje?“ „Ale..., staví v Loukově nějaký barák,“ zahuhlal neochotně. „tak aby to měl brzo hotový.“ (str. 18)

Děti si rády hrály ve stodole na seně, kde Klárčina babička měla schované staré šaty. Na začátku se také dovídáme o Klárčině vztahu s mladším bratrem. Klárka ho měla samozřejmě ráda, ale je zde patrný věkový rozdíl.

Vyšli na cestu k hájovně. Poslední spěchal Vojtíšek, šlapal si na sukni a řval: „Počkejte na mě! Padá mi sukňě! Já to řeknu!“ Klárku jeho loudání nebavilo, otočila se po něm a řekla velmi přívětivě: „Vojtíšku, jdi si pro chleba.“ „Já nemám hlad! Vždyť jsem jedl!“ „Ale mohl bys mít. No jdi, babička má škvarky.“ Klukovi zasvítily oči a obrátil se. Klárka vítězoslavně táhla Vláu, aby utekli. (str. 22)

Vláďa byl tatínkovým odchodem velmi zklamaný. Svěřil se svým kamarádům, kteří mu částečně uleví od jeho starostí. Děti tento velký problém vyřešily po svém.

„Člověče, to máš dobrý! Víš, co můžeš mít kouli bez vejprasku?“ nadchl se Tonda. Na tohle Vláška zatím nepřišel. Pousmál se, to nabyla špatná vyhlídka. (str. 29)

Klárce přijeli rodiče. Dostala od nich krásné pastely, avšak dozvěděla se, že bude muset zůstat opět u babičky Vavruškové, neboť maminka musela pracovně do Polska. Hrála totiž v loutkovém divadle. Klárka samozřejmě z toho radost neměla. Připadala si zbytečná. Babička ji ale nenechala truchlit a Klárka věděla, že se na ni může vždy spolehnout.

Pan Karas, Vláškův tatínek, se odstěhoval do vedlejší vesnice, Loukova, kde žil s paní Boženou, která měla syna Zdeňka stejně starého jako Vláška. Zdeněk byl narozdíl od Vlášky samolibý, škodolibý jedináček.

Vadilo mu, že zmizelo, co tu bylo odjakživa. Komora, jak téhle světlici říkali, se změnil v pokoj pana Karase. Nedůvěřivě ho pozoroval. Zlobilo ho, že co roky bylo pro něho a pro mámu dost dobré, má najednou vypadat jinak. (str. 24)

Vláška potkal v lese dřevorubce Ondru, který se smál jeho novému psu Čertovi. Chlapec od té doby na ně vzhlížel s nedůvěrou. Rozzlobil se také na maminku. Myslel si, že odstěhování táty, byla její vina. Děda mu však situaci vysvětlil.

„Tvoje maminka mu opravdu řekla, že by bylo líp, kdyby odešel. Ale on jí ublížil, víš? Tak, že mu to musela říct. To se nedá odpustit, co jí tatínek udělal. A tak teď budou žít ona tady a on jinde. A každé se bude starat o své - jenom tebe mají dohromady.“ (str. 65)

Vláškoví umřel pes, jelikož ho kousla zmije. Chlapec se ho snažil zachránit, ale projíždějící auto, ve které zrovna seděli Vavruškoví, mu nezastavilo. Do nemocnice se nedostal včas a byl z toho velmi smutný. Na psy byl zvyklý, ale předešlého si odvezl táta s sebou do Loukova. Nyní se Vláška cítil docela opuštěný. Nastala mu však jiná starost, a to škola. Naneštěstí se děti dovídají, že k nim přibyly i děti z Loukova a mezi nimi Zdeněk. První seznámení chlapců nedopadlo dobře. Především kvůli Zdeňkovi.

Zdeněk přistoupil k Vláškově lavici a vyzývavě se na něho díval. „Ty seš Karas, jo?“ otázal se pro jistotu a dal si záležet, aby to znělo přezíravě. „No a co?“ odpověděl

Vláďa nedůtklivě, má se co bavit s nějakým Loukovákem!

Zdeněk se zlehka usmál, učinil ponižující, dlouhou odmlku a ledabyly vypustil u úst: „Pozdravuje tě táta.“ (str. 81)

Od té doby vznikla nevraživost mezi Loukovem a Janovicemi. Zdeněk měl však navrch. Nejenom, že se pořád vychloubal kudlou, kterou dostal od táty, ale vše dával Vládovi rádně najevo. Chlapci se sebou nemluvili, prali se a hlavně Zdeněk dělal naschvály. Při vybijené schválně bil jenom do Vládi. Ten řešil neúspěch zápasu tím, že odešel. O výtvarné výchově schválně namaloval mamčinu svatbu s panem Karasem. Vládi se to velmi dotklo.

Klárka se rozloučila se svými rodiči a Vojtíškem. Najednou si uvědomila, že jí bratr bude velmi chybět. Rodiče byli překvapeni Klárčinou odpovědí na otázku: „Čí je holčička? ..

Klárce z ničeho nic přišlo, že se tatka zeptal, protože předem zná odpověď. Trucovitě sevřela rty. „Já jsem hlavně babiččina,“ řekla. Ticho, až to bouchlo. Babička u škopku si pomyslela, že děvče teď úplně výstižně povědělo, nač babička nedokázala přijít, když se snažila vysvětlit, proč chce, aby bylo s rodiči. (str. 123)

Děti si užívaly posledních slunných dnů. Chodily na houby, ze kterých si u Tondy v hájovně udělaly hostinu. Zážitky by byly ničím nerušené, nebýt rivality mezi Vládou a Zdeněkem. I paní Karasová si všimla, že se Vlád pral, ačkoliv to chlapec tajil. Všem to dělalo starosti. Dřevorubec Ondra dal Vládovi jezevčíka Žuldu, čímž si chlapce udobřil.

Zdeněk poznal, že mít otce přináší i jiné stránky. Dostal výprask po té, co schválně dal Vládovi za krk včelu. Ta ho štípla a on se samozřejmě začal se Zdeněkem prát. Pan učitel jim zakázal i tajný výlet, který měli domluvený s pionýrským vedoucím Petrem.

Vlád se vydal za tátou do Loukova. Na cestě potkal Ondru, se kterým se začal sblížovat.

Tu se Vlád rozpovídal, ani nevěděl jak, nejdřív, snad aby se omlouval, ale pak už vykládal, jako by Ondru znal kdovíjak dlouho. (str. 159)

V Loukově poznal, že táta žije harmonickou rodinu a dokonce s paní

Boženou bude mít miminko. Vláša se cítil zklamán. Ze svého trápení se vypovídal Klárce, která mu na oplátku ukázala své obrázky v košíku na půdě.

Klárka s Tondou se dověděli, že Vláša jezdil na koních s kočím Ondrou. Oba dva to mrzelo, a tak v něm přestali mluvit. Vláša byl ale také tvrdohlavý, což se mu nevyplatilo. Při výlovu rybníka, kdy děti mohly "paběrkovat" zbylé ryby, mu ty jeho ukradl Zdeněk a jeho parta. Vláša doma nic nepověděl, ale vše se prozradilo, když pan Karas přivezl do Janovic jednoho kapra. To už Vláša nevydržel a vše mu řekl.

Tak takhle to je! došlo Vlášovi. On jako nenašel nic a Zdeněk šikulka jich přitáh koš. Vzkypěla v něm krev. „A že ty ryby ukrad mně, to ti neřek, co?“ (str. 189)

Vláša při výlovu nastydl a onemocněl. Ve škole vše dávali za vinu Zdeňkovi. Paní učitelka Alena, manželka pana učitele, mu ale vše vysvětlila. Zdeněk si začínal uvědomovat svou vinu.

„Já jsem ti, Zdeňku, vždycky fandila,“ pověděla, „ale tohle jsi dělat neměl.“ Zdeněk najednou, když kamarádi, před nimiž neustále dělal velkého náčelníka, byli z dohledu, řekl docela upřímně: „Já jsem nechtěl, aby se nastydl. To jsem nechtěl. Fakt bude mít zápal?“ (str. 198)

Klárka zůstala doma sama, jelikož babička musela do nemocnice kvůli žlučníku. Samozřejmě ihned běžela na půdu ke svému košíku s obrázky, kde přemýšlela o svých nesnázích. Zde si čtenář může povšimnout, jak prožívají děti nepřízeň rodičů.

Až vyroste, zařídí, aby tátové a mámy, kteří odjedou od svých dětí nebo je někam dají na delší dobu, k nim už nesměli, pomyslí si. Ať se trápí! To by měli za to! Protože jek velcí vidí děti, jenom kdy se jim to hodí, děti si od nich odvyknou a trápí se a stýská se jim po maminkách nebo po tatíncích. Zato rodiče se netrápí vůbec, ti si můžou přijet hned, jak se jim zasteskne. (str. 210)

Děti, kromě Vlášy a Zdeňka, kteří měli výlet zakázaný pro rvačku, jely na výlet do Prahy. Klárka neodolala a šla se podívat domů. Rodiče s Vojtiškem nebyli doma. V bytě byla pouze babička. Klárce dala zmrzlinu, avšak dívenka pocítila zvláštní stesk.

Vyšla na balkón. Zesmutněla a nevěděla proč. Dívala se ven na podzimní

barevné koruny stromů. Od její poslední návštěvy vyrostly, brzy přes ně neuvidí domy naproti. (str.226)

Děda Karas dostal dobrý nápad. Poprosil Ondru, aby jel s Vládou do Prahy na výlet do stejných míst jako děti. S nimi se potkali až ve zpátečním vlaku. Paní Karasová se začínala pomalu sblížovat s Ondrou, avšak oba zatím nedávali své city moc najevo.

U Vavrušků se ztratil malý Vojtišek. Když jeli s tatínkem do Janovic, píchli kolo u auta, tatínek ho vyměňoval a Vojta se zaběhl do lesa. Naštěstí ho brzy našla policie. Společně s tatínkem přivezli babičce dárek - želvu. Tatínek potají vysvětlil babičce, jak to se želvou bylo doopravdy. Babička chtěla psa pro Vládu, ale tatínek si myslel, že jí chybělo zvíře - přítel. Babička mu vyložila pravou příčinu.

Odvedla syna do pokoje a vyložila mu, jak to tenkrát, kdy jeli s Vojtiškem do města pro nové kalhotky, bylo s Vládovým uličnictvím doopravdy. Vojtišek pak nevyšel ze starosti, jak mu opatřit pejska, protože Čertovu smrt pokládal za rodinnou vinu. (str. 239)

Želvu nakonec dostaly děti.

Napětí mezi Vládou a Zdeňkem roste. Zdeněk na něj vylil naschvál inkoust. Učitel Merunka je poslal za dveře, aby skvrnu vyčistili. Chlapci se venku poprali. Vzápětí si ale všimli, jak byli pobytí a roztrhaní a šli k paní učitelce Merunkové pro pomoc. Ta jim nejen vyspravila kalhoty a vyčistila skvrnu, ale dala jim cennou radu, která oba chlapce stmelila.

„Tak to, kluci, budete mít sestru, co?“ Teď jim to vlastně došlo, opravdu, bude sestra obou dvou! Zdeněk se nadchl a strčil do svého bratra. Vláška se rozpaky zaculil. Ale radši se věnoval malé Alence, které před ručičky nastražil šidítka. (str. 249)

Kluci společně vyřezali pro oddíl totem. Překvapení byli všichni. Nejvíce Petr. Klárka s Tondou to ale Vládovi měli za zlé. Jejich nevraživost však netrvala dlouho. Klárka, Tonda a Vojta se vypravili za Ondrou a pověděli mu o stěhování paní Karasové. Ondra se konečně osmělil. Přišel právě včas, kdy Karasův domek chtěli koupit Sklenářovi z Prahy. Odjeli s prázdnou.

V poslední kapitole se dovídáme o náhlé svatbě. Nejde však o Ondru a paní Karasovou, ale o babičku Vavruškovou a dědu Karase. V jemných náznacích se však

dovídáme , že i Ondrova svatba je na spadnutí. Přijela i maminka Miriam, která si po přečtení Petrova dopisu, kde popisoval Klárčinu návštěvu v Praze, uvědomila, že o svou dceru přichází.

Miriam si vzpomněla na dopis, který měla v kabelce. Našla ho na svém stole v Praze. Ležel zalepený řadu dlouhých dní a nějaký Petr Valenta v něm psal o Klárčině výletě domů. Najednou se jí zdálo, že jí utíká země pod nohama. Z malé Klárky vyroste velká Klárka a místo vzpomínek na dětství prožité s ní si bude pamatovat pohlednice s podpisem máma.(str. 273)

Klárka odjela s rodiči do Prahy. Samozřejmě nezapoměla na svůj proutěný košík plný vzpomínek na krásné roky v Janovicích.

M. Zinnerová si vybrala ke zpracování několik vážných motivů, z nichž dva můžeme považovat za nejdůležitější. Předně nelze opomenout rozvod Vlád'ových rodičů. Autorka ze začátku staví hlavním hrdinům hned několik překážek. Chlapec musí zvládnout nejen žít bez otce, ale vyrovnat se i s jeho novou rodinou a především nevlastním bratrem. Vlád'a je nejprve zamlklý, svá trápení si nechává pro sebe. Konflikt mezi oběma chlapci se vyhrtí až při krádeži Vlád'ových kaprů a jeho následnou nemocí. Zdeněk si až poté začíná uvědomovat, že jeho chování není nejlepší. Jako sjednocující faktor mezi chlapci zapůsobila paní učitelka Merunková, která jim připomněla, že jsou jedna rodina. Mají stejného tátu a přibude i malá sestřička.

Klárčin život působí na první pohled harmonicky, avšak dívenka velmi trpí nezájmem rodičů, kteří si svůj hřích ze začátku ani neuvědomují. Klárka má však svou terapii proti smutku - kreslení obrázků. Její záliba a hlavně přívětivá babička Vavrušková jí dávaly sílu a naději v těžkých dobách. Ačkoli na Klárce nebyl nikdy znát smutek, z jejího jednání lze rozeznat, jak moc touží po rodičích a bratrovi.

Prozaička nezapomněla ani na svět dospělých. Seznamuje čtenáře s pocity zklamané paní Karasové, s kočím Ondrou, který je uzavřený sám do sebe. Pomocí Vládi však získává zpět energii a sebevědomí. M. Zinnerová tak nenápadně spojuje svět dětí a svět dospělých. Setkáváme se také s pocity první lásky mezi oddílovým vedoucím Petrem a Tondovou starší sestrou Maruškou.

Spisovatelka přizpůsobila kompozici seriálovému formátu. Jednotlivé kapitoly na sebe nenavazují, avšak díky zručnosti autorky, množství dějových zvrátů a působivému prostředí tvoří harmonický celek.

„Tato próza je mnohamotivová a právě tento kompoziční přístup vyprávěného cyklu umožňuje střádat pohledy na vlastní dětský projev s pohledy konfrontačními, realizovanými výměnou názorů mezi dětmi a dospělými. Nadhled nad skutečností umožňuje pod humornou stránkou dějově gradovaného vyprávění odhalovat překvapivé životní projevy shodné i disharmonické.“(J. Voráček 1987)¹

Kniha vyšla v sedmi vydání, z nichž šesté z roku 1999 upravila. Jedná se však pouze o upravenou jazykovou a stylistickou složku. Výraz „pionýři“ je ponechán. Próza vznikla v 70. letech, kdy tato organizace a termín byly zcela běžné. Takové instituce v dnešní době neexistují, ale jejich používání nastiňuje dobu vzniku. Příběh zbytečně nenarušují. Čtenář má možnost vytvořit si vlastní názor. Výrazy „VB“ a „soudruh učitel“ nahradila výrazy odpovídajícími současnosti, a to „policie“ a „pan učitel“.

Příběh je psán spisovným jazykem. Hovorová mluva se projevuje převážně v dialozích mezi dětmi. Expresivní výrazy (pitomec, blbec, lemoun) působí spíše komicky. Velmi dětsky působí hyperboly - např. „ohromnanatánská radost“ (str. 59) Autorka vymýšlí i novotvary (např. „pokarazit“ znamená něco pokazit). Je zde patrná i snaha po poetizaci, ačkoli se jí v této oblasti daří, v tomto příběhu převládá spíše dějová složka. Z použitých obrazných pojmenování však nesmíme opomenout zejména tyto příklady:

Po večeri Zdeněk přikryl hvězdy závěsem ... (str.26)

Nebe tmavomodralo, večernice se vyhoupla jako drahokam a pár hvězdiček zajiskřilo kolem ní. (str.62)

Ilustrátorkou prvního vydání se stala Zdeňka Krejčová, která působivě zobrazila zvláště smutné momenty knihy. Ve čtenáři však nevzbuzují přílišnou lítost, ale spíše soucit, který umožňuje prožít příběh naplno. V ostatních vydání dominují fotografie ze seriálu, které jsou sice voleny přiměřeně, ale přílišnou opravdovostí

¹ VORÁČEK, J. Česká literatura pro mládež. Praha: SPN. 1987

nerozvíjejí potřebnou imaginaci.

Knize předcházela stejnojmenný seriál, který byl natočen v roce 1978 režisérem Ludvíkem Rážou. Před nedávnem ho odvysílala Česká televize. Kniha se přesně drží scénáře. V hlavní rolích jsme mohli zahlédnout Miriam Chytilovou coby Klárku, Michala Dymka jako Zdeňka - ten si o rok později zahrál Přemka v Indiánech z Větrova. V dospělých rolích excelovala Libuše Havelková jako babička Vavrušková a Josef Kemr coby děda Karas.

2. 5 Indiáni z Větrova

Příběh této prózy se odehrává na moravském venkově, v prostředí velmi idylickém a jako stvořeném pro dětské hry. Celou idylu narušuje fakt, že hlavní představitelé knihy jsou z dětského domova.

Bezprostředně na začátku se seznamujeme s hlavními protagonisty. Jedním z nich je Přemek Hrůza nazývaný též Kančí zub, čtrnáctiletý chlapec a vůdce indiánského kmene, který se skládá pouze z obyvatelů dětského domova ve Větrově. Zakladatelem byl právě Přemek, který dbal na udržování indiánských tradic a mluvy, která se komicky mísí s moravským nářečím.

„Ten prašivý skunk Viták mi včera napověděl špatně básničku, Velká noho.“

„To ti vyved naschvál, Veverčáku. Měl bys té zbabělé bílé tváři napráskat.“

„Už se stalo, bratře Velká noho. Vyčíhal jsem si ho na préríi za jejich vigvamem. Chytil jsem ho do lasa. V hodu lasem su báječný.“ (str. 8)

Přemka oblíbenec se stal malý, velmi živý, devítiletý chlapec Fanda, mezi indiány zvaný Bystrá liška. Právě on je zdrojem mnoha nesnází. Zatoužil po nové indiánské čelence, a proto vytrhl několik per z kohoutího ocasu, který patřil jeho spolužákovi Lojzovi.

Autorka dala prostor i pro vyjádření reality dětských domovů, nevystihuje jen pozitivní stránky dětského světa, ale nenásilně vysvětluje, jak proč děti nejsou u svých rodičů, a přitom nevzbuzuje u čtenáře přílišnou lítost, či snad soucit. Snaží se vyzdvihnout kladnou stránku pobytu v dětských domovech.

„Rády bych dal Evičku do rodiny,“ řekl primář. „Jak dlouho její matka nepsala?“ Sestra okamžitě přinesla Eviččiny spisy. „Naposled o vánocích,“ přečetla datum. Odmlčeli se. Zatím nemohli nic dělat. Jenom kdyby matka o Evičku neprojevila zájem rok, nejezdila za ní a nepsala, mohl ústav předložit věc soudu, který by případně rozhodl, že na holčičku ztratila právo. (str. 32)

Malá Evička byla Fandovou velkou kamarádkou. Byly jí však pouhé tři roky, a tak nebyla ve Větrově, ale v blízkém kojeneckém ústavu. Slabost měl pro ni i pan primář, který nedal dopustit ani na Indiány.

Jako správní indiáni, i kluci z Větrova vykopávali válečnou sekeru, a to hlavně proti chlapcům z okolní vesnice. První bitka se měla odehrát právě kvůli kohoutovi, jehož ocasní pera si Fanda bez dovolení vytrhnul.

Přemek se zatvářil nenápadně: „Liduno, a co mu přelítlo přes frňák?“

Pokrčila rameny: „Říkal cosi, že Fanda jim střelil kokrháča. Prý teď má ocas jako slepica.“

V Přemkových očích se objevil blažený, zasněný výraz. Pomyslel na smělého Fanouška s velikým dojetím. (str. 37)

Indiáni, obzvláště Přemek, docházeli rádi ke strýci Pávkovi, sloužícího u pohraničnicků, kteří k tomuto účelu chovali psy. Přemek měl pro ně velkou slabost, zvláště ke psu Danovi. V zápětí se však dozvěděl, že pes přesluhoval a musí být utracen. Přemek usilovně přemýšlel jak by mohla Dana zachránit.

Představoval si, kdyby ho tak mohl mít. Připadalo mu to spravedlivé, aby byli spolu, pes, který se už pohraničnickům nehodí a on, kterého taky nikdo nepotřebuje. Snad Indiáni? Jednou stejně zvolí náčelníkem Grizzliho. Nebo Fanda ...? (str. 40)

Autorka dává dohromady stejné osudy, ale chlapce nenechává podléhat splínům. Staví se k životu tak, jak musí. Bez podpory rodiny, ale na druhou stranu s věrností svých indiánských a psích kamarádů, což jim mnozí chlapci z úplných rodin záviděli.

Proti Indiánům se postavil Lojza Šíma, samozvaný Černý mstitel, se svými věrnými, totiž s ostatními kluky z vesnice. Obě skupiny vymysleli plán, jak protivníka nejvíce zostudit. Indiánům pomáhala Lída, která obdivovala Přemka. Ona jemu také nebyla lhostejná. Na pozadí přípravy bitvy, se promítala další starost. Co s Danem. Malý Fanda vzal vše do svých rukou. Napsal dopis panu ministroví M. Zinnerová opětně skvělým způsobem dokázala, že se velmi dobře orientuje v dětské duši. Dětská přání dokázala výborně vystihnout, a to způsobem dítěti vlastní.

Vážený soudruhu ministře,

u nás je pes, jmenuje se Dan. Můžete se na něho zeptat strýce Pávka. Je starý a na nic se nehodí, tož ho mají utratit. Přemek by Dana hrozně chtěl, jenomže je trošku

málo zasloužilý, protože nikoho nechytíl. Ale je určitě šikovný jako ten vycpaný pes v muzeu. Kdybyste zařídil, aby nám ho dali, Přemek by se možná stal mým rudým bratrem. Totiž ještě se nenaskytla příležitost. Doteďka žádného nemám. Ani by ho pak nemuseli vycpat, nám by to nevadilo. (str. 61)

Bitva se odehrála ve staré pískovně, ale nedopatřením byli Indiáni zrazeni a prohráli. Nejvíce byl zklamán Přemek. Myslel si, že tajemství vyradila Lída, na kterou si myslel, ale nedorozumění se brzy vysvětlilo. Fanda se proěkl před upovídanou Lídinou kamarádkou Zuzkou, která Indiánům nepřála. Přemek neskrýval svou radost. Konečně mohl projevit své city. Prozaička s tímto motivem pracuje velmi citlivě, až poeticky. Právě tak by měla první láska vypadat.

„Liduš!“ vydechl osvobozeně. „Lidunko!“

Zaváhal a nesměle ji vzal za ruku. Docela jinak, než před chvílí. Ted' už byl jenom zakoukaným klukem, kterýsi poprvé dovolil něco tak úžasného. Lídiny prsty se cukly, ale přece jen zůstaly v Přemkově dlani. (str. 96)

Fanda s Přemkem se rozhodli stát rudými bratry. Jediný problém byl ve Fandovi, který se bál zranění způsobeného naschvál. M.Zinnerová opětne dokazuje, že jí dětský svět není cizí.

„A věil musíme spojit svou krev, aby to platilo,“ pravil Přemek a vytáhl svůj perořízek.

V tom byl kámen úrazu. Fanda, který byl co chvíli samá modřina a šrám, se úzkostlivě bál říznutí naschvál.

„Nemohli bychom s tím, bratře, počkat, až si odřu koleno?“ kroutil se a ujišťoval: “ To bude nejdýl zítra, znáš mě! “ (str. 85)

Ředitel dětského domova Přemkovi přeci jenom vlčáka Dana povolil. Ukázalo se, že to nebyl dobrý nápad, jelikož vlčák měl rád pouze děti. Na dospělé vrčel, štěkal a někdy i útočil. Poslední kapka byla, když Dan napadl při dětské hře neznámého muže. Děti si sice myslely, že to byl diverzant, ale poté pan Pávek zjistil, že dotyčným byl pan Podešva zajímající se o adopci. Později se ukázalo, že byl pro tento příběh velmi důležitý. Ortel pro vlčáka byl po tomto incidentu nenávratný. Musel z domova pryč. Tímto chlapcům nastaly velké starosti.

Pan Podešva si zatím malého Fandu velmi oblíbil. Fanda však tyto pocity

nesdílel. Myslel více na Dana. Nejprve ho ukrývali ve sklepě, ale to se ukázalo jako špatný nápad, jelikož Dan nebyl zvyklý na uzavřený prostor.

Záhy na to chystali Indiáni odplatu proti Lojzově partě. Oba dva soupeři se řádně připravili, avšak Přemek měl jiný nápad. Do bitky přivedl Dana. Nechtěl ho ale využít k boji.

„Zvířata jsem si nedomluvili! Vy potentovani srabi!“

Přemek piskl na Dana a přitáhl ho k sobě.

„Na vás já nepotřebuju psa! Tebe srovnám levou zadní!“ oznámil pohrdlivě. „Nemám ho kam dát!“ (str. 12)

Tento moment byl sblížující pro oba zneprátelené chlapce. Domluvili se, že Dan bude dělat společnost dědovi Šimovi, který byl nápadem nadšený. Nejenom on, ale hlavně Přemek, kterému se značně ulevilo.

Pro Fandu si přijel pan Podešva s manželkou. Chtěli ho do pěstounské péče. Fanda nevěděl, šel se poradit se svým rudým bratrem. Přemek ho překvapil.

„Já nikam do rodiny nepůjdu!“ zahoroval a přeptal: „Ty bys šel?“

„To víš, že jo. Kdybych byl malý jako ty ...“ Odmlčel se. „Jen běž. Za rok budu v učení a byl bys tu stejně sám.“ (str. 128)

Konec je velmi dojemný. Fanda odjíždí s novou rodinou, avšak v srdci chová stále Větrov a Indiány.

M. Zinnerová si pro své prózy vybírá vždy strhující motivy. Ať už to jsou děti bez domova, nebo děti handicapované, kterým se věnovala ve svém románu *Kde padají hvězdy*. Jedinou výjimku tvoří *Děti z Pařížkova*, kde autorka líčí dětství ryze idylické. Svým postavám staví obtížné překážky, avšak hlavní hrdinové nesou svůj úděl statečně, bez tragédií. Autorka jim nedává prostor pro sebelítost. Spíše navrhuje jiné možnosti jak s handicapem žít. Netají se ani tím, že má slabost pro happy- endy. Hrdina sice ztratil svůj životní cíl, ale zároveň má šanci začít nový a lepší život.

Autorka volila střidmější kompozici než v předchozím *Tajemství proutěného košíku*, kde nezapřela své scénářistické schopnosti. Podle Svatavy Urbanové (1997) *je tento román kompozičně sevřenější*.¹

¹ URBANOVÁ, S. *Sedm klíčů k otevření literatury ...* Praha: Albatros, 2001.

Prostředí románu vypadá zdánlivě romanticky. M. Zinnerová však idylické prostředí jihomoravského venkova spojuje s rozličným prostředím dětského domova. Tato zdánlivě odlišná prostředí se však na konci příběhu propojují a tvoří tak obecnější podobenství o našem dnešním životě.

Spisovatelka své hrdiny nechává jednat ryze dětsky. Pod prostou dětskou hrou se však skrývá hlubší význam. Podle Jaroslava Voráčka (1987) je hra na Indiány vysloveně dětská a zbarvená romanticky, avšak na druhé straně odkrývá mnoho lidských nedorozumění, polotragických situací a nevyrovnaností v citové sféře dospělých a dětí. Tato hra je forma zprostředkování dětského života, a to nikoli vnější, dekorativní, neboť plní základní úlohu - z dětského aspektu pohlíží na vážnější etické problémy.¹

Nepochybným důkazem předchozího tvrzení je postava Fandy Blesíka, který si svůj pobyt v domově užívá s Přemkem, zároveň ho ale trápí myšlenka na svou rodinu, za kterou se chystal utéci, avšak Přemek ho upozornil na jistá úskalí, kterými si on prošel. Poznal, jací rodiče doopravdy jsou a že už není součástí jejich rodiny. Vyrovnal se s touto skutečností na svůj věk až příliš statečně. Jiná možnost mu totiž nezbývala. Přemek si toho byl vědom, avšak pomocí vlidného personálu, hlavně pana primáře a idylického prostředí, dokázal svůj problém minimalizovat.

Tato kniha je určena pro děti od osmi let. Mladším čtenářům je přizpůsobena délka vět s množstvím dějových sloves, která dodávají příběhu dynamičnost.

Můžeme si také povšimnout bohatosti jazykové složky, která je prozaiičce vlastní. Je pravda, že využívá expresivních výrazů, ale s menší mírou než v pozdějším románu *Kde padají hvězdy*. Nemůžeme také opomenout dobu vzniku, která na jazykovou složku má nemalý vliv. Zejména kvůli ní zařadila spisovatelka do kontextu slova, jako např. „diverzant“, která už nekorespondují se současností. Výrazná je také kombinace moravského nářečí a indiánské mluvy.

M. Zinnerová se orientuje na děti se sociálními problémy, proto byla díky této knize zařazena do projektu *Tolerance - Accepting social differences*.²

¹ VORÁČEK, J. Česká literatura pro mládež. Praha: SPN, 1987.

² www.barfie.net

V roce 1979 vznikl na motivy této knihy stejnojmenný film. Režie se ujal Július Matula, scénář napsala nepochybně M. Zinnerová. V hlavních dětských rolí se představil Michal Dymek, známý z Tajemství proutěného košíku a Magda Reifová. Z dospělých rolí můžeme jmenovat Ilju Prachaře jako pana Pávka a Vladimíra Dlouhého coby desátníka Klímu. Scénář přesně koresponduje s knihou. Malí herci dokázaly výborně vystihnout charakteristiky hlavních hrdinů. Televizní film nedávno uváděla nejen Česká televize, ale často můžeme sledovat reprízy i na komerčních televizích, což svědčí o oblibě dnešních malých diváků. Bohužel tak nemůžeme soudit o čtenářích.

2. 6 Kde padají hvězdy

*Motto: Dopřej mi, ó pane,
abych v boji,
který jde kolem nás,
měl odvahu riskovat a udeřit.
Mám - li zvítězit,
ať se to stane tak,
aby má čest a svědomí
zůstaly vysoko.
Budu - li poražen,
dej mi sílu, ó k tomu,
abych dovedl stát u cesty
a pozdravit vítěze,
až půjde okolo. (str. 6)*

Starověká modlitba závodníka

Hlavní hrdina Lojza Bárta, přezdíváný Žokej kvůli lásce ke koním, musel odjet do dětské ozdravovny v Posledníkách. Trpěl totiž častými nemocemi horních dýchacích cest. Ze začátku se mu tam vůbec nechtělo, jelikož se jeho milovaná kobyla Inka měla ohřebit. Pak si vzpomněl, že tam má mnoho přátel ještě z minulých pobytů, a to primáře Krištofa a Kristýnku Udlínkovou. Lojzovy pocity se dají nejlépe analyzovat z jeho deníkových zápisků.

Primáře Krištofa mám docela rád. Občas mu kreslím naše koně. Minule je měl v ordinaci hned vedle fotky, jak na ní trhá cílovou pásku při běžeckém závodě. Taký se celkem těším na Kristýnu. (str. 10)

S příjezdem nových dětí do ozdravovny má čtenář možnost poznat i jejich charakter. Seznamujeme se s pyšnou gymnastkou Sandrou, hlučnými sourozenci Jaráškovými, plachým Hynkem, podlým Davidem Fejfarem, kterému později nikdo

jinak neřekl než Foxl a s obézni Pavlínou, která se svým hanáckým nářečím působila většinou komicky.

„Mosím se nadechnót,“ protáhla se romanticky. „Děcka, těch hvězd! Óplně kropenaté nebe! Pojdte,“ lákala je do okna, „třeba některá spadne. Můžeme si něco přát!“ Nastražila uši. „Co se tak řehtajó? Nejsó blbí?“ (str. 44)

Zpočátku nechávala autorka hrdiny prožívat klidné harmonické chvíle v ozdravovně. Jediné, co je zatěžovalo byla Sandřina arogance a jízlivost.

Povyšuje se nad holky. Každou chvíli je setře. O Kristýně říká, že je jezinka! - No, mně by zase pusa upadla, kdybych Sandře řekl jinak než Sádra. To má za to! (str. 103)

Lojza ani Kristýna Sandru nesnášeli. Podobně na tom byli ostatní kluci. Děvčata však na ni hleděla s obdivem. Sandra byla i zlomyslná. Navedla Lojzu aby strávil noc ve staré kapli a jako důkaz přinesl kytici z oltáře. Ten nechtěl pokazit svou čest a s Kristýninou pomocí se mu podařili do kaple dostat. Zasekl se za nimi zámek a oba byli nuceni v kapli přenocovat. Ze začátku byl Lojza rád. Začal si uvědomovat, že ke Kristýnce cítí něco více než přátelství.

A potom mlčeli ve dvou a každý si myslel na svoje a Lojzu napadlo, že od Sádry ta noc v kapli zase nebyl tak šílený nápad, anebo aspoň ne od něho, že jí na něj skočil. Poněvadž jak jí tady prožívají s Kristýnou, by prostě nezažili možná ani ve snu. Že je s ním dobře Kristýně, si byl jistý. Nechala se zabalit do deky a neuhýbá, i když jí vzal kolem ramen, aby jí bylo teplo. A je na romantiku, když se jí tady vybavují předci a vůbec. (str. 126)

Romantika skončila málem tragédií. Lojza dostal astmatický záchvat, a při pádu ze žebříku si vyvrkl kotník. Zachránil je pan primář s panem Udlínkem. Lojza musel na marodku a hrozil mu předčasný odjezd domů. Na kontrole v nemocnici se však dozvěděl, že má alergii na zvířecí srst a svět se s ním najednou zastavil.

Lojza bezradně mlčel. Hlavou se mu hnaly útržky myšlenek, objevovaly se hasly jako létavice. Co se dozvídal, mu vůbec nedocházelo. Přece je někde nějaká klička, možnost, jak z toho ven. Přece nemůže žít bez koní. (str. 155)

Nejvíce mu pomohl primář Krištof, který mu vyprávěl svůj zmařený sen o olympijské medaili a hlavně mu dal vzácnou radu.

*Nemožné nahradím možným.
Moje šance je ve mně
Nikdo, ani já sám, dneska nevím,
kým budu a co dokážu.* (str. 206)

Lojza tento vzkaz předal i Sandře, která zjistila, že její gymnastická kariéra je u konce, kvůli špatně srostlému kotníku. Tímto ale nezatrpkla. Poznala jiné hodnoty, a to přátelství s Lojzou a Kristýnkou. Autorka ji také dává naději v podobě herecké kariéry, kterou by mohla zdědit po babičce, slavné herečce. Na závěrečném karnevalu předváděli s Lojzou sérii vtipných reklam:

„S pracím práškem Brek - zmizí každý flek!“ zarecitovala vesele do mikrofonu. Udělala se SUPER BREKEM rozkošné puky, kluci hvízdali nadšením a potlesk nebral konce. „Úplná herečka, vid’?“ otáčela se Pondělíčková na primáře, „paní Veselá by z ní měla radost!“ (str. 288)

Knihy má několik dějových rovin. Jednu z nich tvoří právě příběh Lojzy. Dozvídáme se však i o osudech některých jiných dětí. Zamlklý Hynek měl starost o maminku, kterou fyzicky napadal jeho vlastní otec. Foxl zůstal stále nenapravitelným sobcem. Na konci se dovídáme o jeho překvapivých sklonech k agresi. Pokusil se totiž zabít Kristýnčina koťata. Zlo ale bylo potrestáno, David skončil v popelnici, stejně jako kdysi koťata.

„Zvláštní linii tvoří vzrušující příběh rodiny Kristýniny, soustředěný na podvodný pokus českého emigranta výhodně odkoupit zotavovnu i s pozemky, majetek nečekaně zděděný a lživými transakcemi ohrožený. Podivné chování zájemce o koupi, kterého autorka štědře častuje hyperbolizujícími pejorativy (např. dlouhán, ranař, rošťák, mafián, kanál, mihulák), a počáteční neinformovanost Kristýny a jejího otce o smrti maminky, jež žila ve Švýcarsku, probudí podezření i strach. Vnese do textu prvky kriminálního žánru a laické detektivní spekulace i akce, humorné i vážné, zavádějící i věcné.“ (Vařejková, 1997)¹

„Kniha byla vydána v roce 1997. Nejprve vznikl scénář k televiznímu seriálu

¹ VAŘEJKOVÁ, V. Hvězdy a naděje. Ladění, 1997, č. 4, str. 10 - 11.

(1996, režie Jan Hřebejk) a teprve poté byla transkribována do knižní podoby. Pro autorku samotnou není primární podoba důležitá, její spisovatelské a scénářistické umění jí umožňuje vyváženě pracovat s příběhem a přitom podle potřeby využívat filmových (televizních) či „románových“ specifík. Některé metody tak uplatňuje oboustranně, např. princip filmového střihu, který zesiluje dynamičnost a akčnost příběhu, či tzv. „kamerové vidění (myšlení)“, prostřednictvím kterého se jí daří vytvářet „záběry z úhlu pohledu hrdiny (např. deníkové záznamy jedné z hlavních postav, totiž Lojzy). Retardující popisné pasáže jsou tak nahrazeny polypespektivním vnímáním příběhu skrze jeho postavy.“ (Novák, 2004)¹

V M. Zinnerové se opravdu oblíba ve scénářistickém postupu nezapře. Podle Věry Vařečkové náhlé, graficky neoddělené „stříhy“ působí rušivě a staví čtenáře do zcela nové scény. Nasvědčuje tomu i modulace mnoha postav (zejména dospělých), aktérů nezdánlivě posunutých ke grotesknosti, zachycených v dialogu, v akci. Akce a dialogická promluva dominuje, děj pádí od záběru k záběru. Lojzíkovy zápisky jsou přitom příjemný „zbrždění“. (Ladění, 1997)²

Anna Červenková kritizuje autorku za nevhodné používání hovorového jazyka a nadměru expresivních výrazů. „Vzdor základní humanistické myšlenky příběhu se mi zdají vzájemné vztahy dětí i jejich vyjadřování o poznání hrubší.“ (Nové knihy, 1997)³

Stejný názor sdílí i Věra Vařečková: „Autorka včleňuje do svého podání výrazy, jejichž domovská příslušnost je jinde. V jejím partu působí nefunkční hyperboly či expresiva, tendující ke zhrubnutí vypravěčské promluvové roviny (křenila se, rozvalila se, zmerčily, smskly se, chabruzák). (Ladění, 1997)²

Je patrné, že Zinnerová narozdíl od předchozích próz použila hovorový jazyk, zaměřený na používání expresiv a vulgarismů. Kniha je však o dvacet let mladší než s ní srovnávané Tajemství proutěného košíku. Současné děti se od předchozích liší

¹ URBANOVÁ, S. Sedm klíčů k otevření lit. pro děti a mládež 90. let XX.stol. Olomouc: Votobia, 2004.

² VAŘEJKOVÁ, V. Hvězdy a naděje. Ladění, 1997, č. 4, str. 10, 11.

³ ČERVENKOVÁ, A. Virtuální realita padajících hvězd. Nové knihy, 1997, č. 12, str. 11.

hlavně slovní zásobou, ale je nutno konstatovat, že dětská představivost a kreativita při hrách zůstává stejná. Lze soudit, že některé vulgární výrazy (ty vole, idiot, ichtyl, ty krávo aj.) by mohla autorka zredukovat, ale se smutným konstatováním můžeme říci, že současní čtenáři ani tyto výrazy za neslušné nepovažují, neboť jsou běžnou součástí jejich mluvy. Autorka si byla toho vědoma, chtěla udělat příběh zajímavější, což se jí díky strhujícímu motivu, jazykové i situační komiky, a právě výběru jazykových prostředků moderní generace, povedlo.

3. Přínos soudobé dětské literatuře (místo závěru)

“Když vidím malé děti od čtyř do pěti let nahoru, tak mě u nich překvapuje ta frenetická potřeba jazyka, jak milují slova, jak jsou šťastní, když najdou nové slovo. Myslím tedy, že dětská literatura má mít ten nejbohatší jazyk... To je pro mě problém dětské literatury...”
(Karel Čapek)

Tvorbu Markéty Zinnerové obecně naznačuje Otakar Chaloupka: „Zinnerová se vyznačuje značně tématickým a žánrovým rozpětím, uměním navázat kontakt s nejrůznějšími věkovými kategoriemi čtenářů, lyrickým zabarvením uměleckého obrazu i schopností pojednat o závažných životních okolnostech s humorným nadhledem.“(O. Chaloupka, 1985)¹

I když tato stať je dvacet let stará, lze s ní souhlasit. Pokusme se ji ale aplikovat do současnosti. O stavu literatury 70. let 20. století, kdy vrcholila autorčina tvorba, pojednává, mimo jiné, S. Urbanová: „V 70. a 80. letech začala společenská próza výrazně stagnovat. Jen s obtížemi nalezneme příklady knih, které jsou čtenářsky přitažlivé pro současného čtenáře. Kritikou byly nadšeně přijímány prózy tradiční, psané socialisticko - realistickou tvůrčí metodou v duchu společensky přijatých hodnotových norem. Z životní empirie vycházely knihy Evy Bernardinové a Markéty Zinnerové. K její popularitě nepochybně přispělo filmové a televizní nastudování a uplatnění psychologizujícího a sociologizujícího přístupu.“²

Stejný názor zastává i J. Toman: „Samotná marxistická kritika této doby pojímala socialistický realismus v literatuře pro děti a mládež dost široce a přizpůsobivě. Jen tak se mohlo stát, že do hlavního proudu socialistickorealisticke prózy s dětským hrdinou se v sedmdesátých letech vešla díla Stanislava Rudolfa, Elišky Horelové, Markéty Zinnerové, Olgy Hejné aj.“³

¹ CHALOUPKA, O. Čeští spisovatelé lit. pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1985

² URBANOVÁ, S. Meandry a metamorfózy dětské literatury. Olomouc: Votobia, 2003

³ TOMAN, J. Normalizace v dětské literatuře sedmdesátých let a její specifika. Praha - Opava: Ústav pro českou literaturu AV ČR - Slezská univerzita, 1996, str. 75 - 81.

Většina knih M. Zinnerové vznikala právě v tomto kritickém období. Spisovatelka však dobře vybírala náměty, které její knihy posunuly do nadčasové roviny. Výjimku tvoří jen její prvotina Jízdenka na prázdniny, kdy se svým ideálním „rošťákem“ a snahou vyzdvihovat náročnou práci na dráze se přibližovala stereotypnímu průměru 70. let. Zlom nastal po vydání knihy Děti z Pařízkova, kde se sice objevují výrazy „pionýři“ a „jiskřičky“, které asi dnešním čtenářům nic neříkají, ale autorka volily typické, úsměvné situace z dětství, které osloví zvláště ty nejmenší. Jako důkaz, že tato kniha je stále aktuální, by nám mohl stačit fakt, že úryvky se objevují v některých školních čítankách.¹

Je zřejmé, že autorku nejvíce proslavila scénářistická práce. V roce 1978 vznikl scénář a vzápětí kniha Tajemství proutěného košíku, kde se poprvé setkáváme s motivem tzv. outsiderství, které Zinnerová nejvíce využila ve své zatím poslední próze s dětským hrdinou Kde padají hvězdy. K popularitě těchto knih nepochybně patří jejich seriálové podoby, které jsou velmi častou reprízou v České televizi. Zastavme se však u zmíněného outsiderství. Jak již jsme zmínili v kapitole Společenská próza z dětského života, Zinnerová staví svým hrdinům do života těžké překážky, ať už nemoc, rozvod rodičů, či pobyt v dětském domově. Své hrdiny však nenechává podlehnout splínu. Nabízí nová řešení, která se mnohdy jeví lepší než předchozí život (Sandra v románu Kde padají hvězdy). Více se dovídáme od M. Šubrtové: „Na počátku 90. let 20. století začala česká literatura pro mládež reflektovat problematiku, která v jiných národních literaturách zdomácněla již od 60. let: otázky mentálního, fyzického, sociálního i kulturního handicapu. Postava s handicapem se v této literární produkci částečně překrývá s postavou outsidera, ten však není vyhoceně stigmatizován. Zatímco podstatou outsiderství je jakási okrajová pozice postavy, která se vyděluje ze svého okolí, postava s handicapem se může pro svůj handicap ocitnout v outsiderské pozici, může ji však také překonat, byť její handicap přetrvává.“²

Hlavní postavy z knih M. Zinnerové působí na čtenáře především svou autentičností, čtenáři se mohou lépe vcítit do svého oblíbeného hrdiny a zároveň

¹ např. TOMAN, J. Čtení pro radost. Praha: Fortuna, 1993.

² URBANOVÁ, S A KOL. Sedm klíčů k otevření lit. Olomouc: Votobia, 2004.

poznávat, že se svým problémem nejsou sami. Autorka zdůrazňuje potřebu mít rád a být někým milován, či obdivován. Tento motiv lásky, tolerance, naděje je patrný téměř ve všech jejích prózách ze života dětí, nejvíce však v románu *Kde padají hvězdy*, kde se v samotném názvu ukrývá jakási naděje pro lepší a dokonalejší život.

Seriálovou tvorbu M. Zinnerové shrnuje R. Novák (2004) : „Oba uvedené seriály (*Tajemství proutěného košíku* a *Kde padají hvězdy*) i přes svůj časový odstup zůstávají věrné autorčinu pohledu na dětský svět, jejím základním tvůrčím metodám a vyváženě balancují na hranici mezi touhou co nejvíce se přiblížit čtenářům či divákům a touhou zůstat suverénním tvůrčím objektem. A tak je Zinnerová dokladem toho, že pořadí scénář – kniha (film - román) či kniha - scénář nemusí být v některých případech pro kvalitu výsledného díla rozhodující.“¹

V pozadí zůstávají autorčiny pohádky *Čarovné prstýnky*, *Princezna Rozmarýnka* i *Drak Mrak* (*Za humny je drak*). Některé z nich sice zůstávají v podvědomí dětí coby televizní inscenace, avšak v dnešním světě plném akce a „harry potterovských“ motivů zůstávají bohužel bez odezvy. Výjimku tvoří pohádka *Hejásek a Jujdásek*, kterou M. Zinnerová přepracovala do „večerníčkového“ seriálu *Čtyři uši na mezi*. Podobně bude, nejspíš příští rok, zpracována i kniha *Kočka Linda*, poklad rodiny.

Autorčin přínos je patrný i v rovině jazykové. M. Zinnerová si je vědoma potřeb čtenáře. S jazykem neustále pracuje a přizpůsobuje ho době, čemuž svědčí několik přepracovaných vydání jejích knih. Užívá především spisovný jazyk se spoustou obrazných pojmenování, jimiž okouzlovala především v autorských pohádkách.

Výjimku tvoří opět román *Kde padají hvězdy*, za který bývá kritizována pro přílišné používání hovorové řeči a vulgárních výrazů. Důvody jsme uvedli ve zmíněné kapitole.

Nakonec ponechme samu autorku zdůvodnit cíl své práce:

„Chtěla bych, aby děti nezapomínaly, že knížka je branou do budoucnosti i k minulosti

¹ URBANOVÁ, S. A KOL. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004.

- i k sobě samým. Aby věděly, že v knížce každý najde, co potřebuje - radost, někdy třeba skrytý návod k řešení svých starostí. Knížka bývá výletem do „nereality“, která se, když do ní vstoupíme, stává naší realitou, a my se pak do té opravdové vracíme nějak očištěni, povzbuzeni a třeba i s trochou slunce v duši.“¹

Z rozboru vyplývá, že autorka vyniká především v příběhové próze s dětským hrdinou, kde stále dominuje skoro 30 let starý román Tajemství proutěného košíku. Jeho strhující motiv, dějový spád a autentičnost postav, ho řadí mezi nadčasové. Zinnerové se podařilo vystihnout věčný motiv dětské touhy po spravedlivém, harmonickém světě, kterého její hrdinové po strastiplné cestě, přeci jen dosahují.

Markétě Zinnerové nemůžeme upřít její oboustranné nadání pro psaní knih a scénářů. Téměř všechna její literární díla se dostala i do podvědomí televizních či filmových diváku, čímž se zařadila mezi takové umělce, jací byli např. Miloš Macourek či Ota Hofman.

V roce 2002 získala, spolu s Helenou Zmatlíkovou, Nakladatelskou cenu Albatrosu za celoživotní práci.²

Na závěr je nutno říci, že práce Markéty Zinnerové je velice rozmanitá. Vedle prozaické tvorby se věnovala také poezii, která však nebyla předmětem našeho zkoumání, neboť nedosahuje takových kvalit, jako tvorba prozaická. Výjimku tvoří kniha Je pěkné mít bratříčka, kde autorka veršovanou formou informuje malé čtenáře o radostech i starostech starších sourozenců. Ostatní tvorbu (plastické vystřihovánky, leporela, omalovánky), kde pouze doprovodila obrázky textem, uvádíme v autorčině biografii. Některé přebaly těchto děl jsou, pro názornost, k nahlédnutí v přílohách.

Tvorba Markéty Zinnerové byla hodnocena na základě odborné literatury, soudobých kritik, internetových stránek a telefonické komunikace s autorkou. Některé odborné recenze jsme však bohužel ve vybraných periodikách neobjevili, proto u rozboru některých knih převažuje vlastní názor.

¹ Více na www.rodina.cz

² Více na www.albatros.cz

Seznam použité literatury, periodik a internetových zdrojů

- Malá československá encyklopedie, VI. svazek Š-Ž. Praha: Academia, 1987.
- Čeští spisovatelé literatury pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1985.
- Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 2, M-Ž. Praha, 2003.
- ČERVENKOVÁ, A. Virtuální realita padajících hvězd. Nové knihy, 1997, č. 12, str. 11.
- DITMAR, R. Kočka Linda, poklad rodiny. Nové knihy, 2001, č. 7, str.26.
- DUPALOVÁ, Z. Lenka Lanczová a její místo v současné próze s dívčí hrdinkou (diplomová práce). České Budějovice, PF JU, 2006.
- HUTAŘOVÁ, I. - HANZOVÁ, M. Současní čeští spisovatelé pro děti a mládež. Praha, 2003.
- CHALOUPKA, O. Rozvoj dětského čtenářství. Praha: Albatros, 1982.
- CHALOUPKA, O. - VORÁČEK, J. Kontury české literatury pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1979.
- CHALOUPKA, O. - VORÁČEK, J. Kontury české literatury pro děti a mládež /od začátků 19. století po současnost/. Praha: Albatros, 1984.
- jz-: Dobrácký drak, králík a zajíc. Ladění 2000, č. 4, str. 16.
- TOMAN, J. - MARŠÍKOVÁ, J. Čtení pro radost. Praha: Fortuna, 1993.
- TOMAN, J. Normalizace v dětské literatuře sedmdesátých let a její specifika. In Normy normalizace. Praha-Opava: Ústav pro českou literaturu AV ČR - Slezská univerzita, 1996, str. 75 - 81.
- TOMAN, J. Současná česká literatura pro děti a mládež. Brno: CERM, 2000.
- TOMAN, J. Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury. České Budějovice: PF JU, 1992.
- URBANOVÁ, S. Metamorfózy dětské literatury. Olomouc: Votobia, 1999.
- URBANOVÁ, S. Meandry a metamorfózy dětské literatury. Olomouc: Votobia, 2003.
- URBANOVÁ, S. A KOL. Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století. Olomouc: Votobia, 2004.
- URBANOVÁ, S. - ROSOVÁ, M. Žánry, osobnosti, díla. Ostrava: FF OU, 2002.

- VAŘEJKOVÁ, V. Hvězdy a naděje. Ladění, 1997, č. 4, str. 10, 11.
- VLAŠÍN, Š. A KOL. Slovník literární teorie. Praha: Československý spisovatel, 1984.
- VORÁČEK, J. Česká literatura pro mládež. Praha: SPN, 1987.
- VORÁČEK, J. Historické a teoretické koncepce české literatury pro mládež. Praha: Albatros, 1982.
- VORÁČEK, J. O současné české literatuře pro děti a mládež. Praha: Albatros, 1984.
- VORÁČKOVÁ, K. Milena Lukešová (diplomová práce). České Budějovice: PF JU, 2004.

Internetové zdroje:

www.albatros.cz

www.barfie.com

www.ceskatelevize.cz

www.cfn.cz

www.ibby.cz

www.nkp.cz

www.rodina.cz

www.televize.cz/scripts/detail

www.vapierot.cz/marketazinnerova

www.wpublisher.cz/malenoviny

Prameny:

- ZINNEROVÁ, M. Čarovné prstýnky. Praha: Albatros, 1980.
- ZINNEROVÁ, M. Čarovné prstýnky. Praha: Albatros, 2001.
- ZINNEROVÁ, M. Děti z Pařízkova. Praha: Albatros, 1988.
- ZINNEROVÁ, M. Drak Mrak. Praha: Lidové nakladatelství, 1972.
- ZINNEROVÁ, M. Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi. Praha: Albatros, 1974.
- ZINNEROVÁ, M. Hejásek a Jujdásek. Praha: Futura, 2000.
- ZINNEROVÁ, M. Indiáni z Větrova. Praha: Albatros, 1981.
- ZINNEROVÁ, M. Jízdenka na prázdniny. Praha: Středočeské nakladatelství, 1970.
- ZINNEROVÁ, M. Kde padají hvězdy. Praha: Albatros, 1997.
- ZINNEROVÁ, M. Kočka Linda, poklad rodiny. Praha: Amulet. 2000.
- ZINNEROVÁ, M. Linda, kočka zahradní. Praha: Albatros, 1982.
- ZINNEROVÁ, M. Princezna Rozmarýnka. Praha: Albatros, 1984.
- ZINNEROVÁ, M. Princezna z třešňového království. Praha: Albatros, 2001.
- ZINNEROVÁ, M. Tajemství proutěného košíku. Praha: Albatros, 1978.
- ZINNEROVÁ, M. Tajemství proutěného košíku. Praha: Albatros, 1999.
- ZINNEROVÁ, M. Za humny je drak. Praha: Amulet. 2000.

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1 Fotografie a biografie autorky

Příloha 2 Rozhovor se spisovatelkou Markétou Zinnerovou

Příloha 3 Přebaly vybraných knih, omalovánek a vystřihovánek

Příloha 1

Markéta Zinnerová

Narodila se 21. června 1942 v Brně. Po maturitě na jedenáctiletce v Liberci vystudovala dvouletou nástavbu na osvětové škole v Praze. Od roku 1961 prošla řadou zaměstnání, zprvu jako metodik v různých osvětových zařízeních, byla průvodčí ČSD, redigovala Květy, Mladý svět a Pionýr, působila jako dramaturg literárně dramatické redakce pro děti a mládež v Československé televizi a jako vedoucí redaktor literárně dramatické redakce pro děti a mládež v Československém rozhlasu. Již jako známá autorka vystudovala scénaristiku na FAMU. Vedle knih pro děti je podepsána pod řadou pohádek a několika seriály vysílanými televizí.

Za filmy, televizní a rozhlasové hry a některé knihy pro mládež získala řadu cen a uznání doma i za hranicemi. Pohádkové vyprávění Princezna z třešňového království bylo přeloženo do ruštiny, Drak Mrak do polštiny.

V současnosti pracuje jako vedoucí dramaturg hrané tvorby pro děti a zodpovídá za večerníčky.

Autorčina tvorba do roku 2005

Jízdenka na prázdniny. Středočeské nakladatelství, 1970.

Drak Mrak. Lidové nakladatelství, 1972.

Cirkus (plastické vystřihovánky). Albatros, 1974.

Děti z Pařízkova. Albatros, 1974, 2.vyd. 1988.

Hehe a Chichi, dva ušatí kamarádi. Albatros, 1974.

Dlouhý, Široký a Bystrozraký (omalovánky). Albatros, 1974, 2. vyd. 1978, 3. vyd. 1981.

Jedeme k moři (leporelo). Albatros, 1974.

Princezna z třešňového království. Albatros, 1975, 2. vyd. 1989, 3. vyd. 2001.

Housátko a pampeliška (leporelo). Albatros, 1976.

Co vidíme kolem sebe (plastické vystřihovánky). Albatros, 1976.

Je pěkné mít bratříčka (poezie). Albatros, 1976.

Ptáci poškoláci (plastické vystřihovánky). Albatros, 1977.

Zima je, zima je... (omalovánky). Albatros, 1977.

Tajemství proutěného košíku. 1. vyd. Albatros, 1978, 2. vyd. Panorama, 1982, 3.vyd. Albatros, 1985, 4. vyd. Albatros, 1990, 5. vyd. Futura, 1994, 6. vyd. Albatros, 1999, 7. vyd. Albatros, 2003.

Stěhování na počkání (plastické vystřihovánky). Albatros, 1978.

Indiáni z Větrova. Albatros, 1979, 2. vyd. 1981, 3. vyd. 1986, 4. vyd. 1998.

Stavíme dům (plastické vystřihovánky). Albatros, 1979.

Čarovné prstýnky. Albatros, 1980, 2. vyd. 1987, 3. vyd. 2001.

Linda, kočka zahradní. Albatros, 1982.

Petr a Hanka chystají překvapení. Spolu s H. Doskočilovou a O. Černým. Albatros, 1983.

Princezna Rozmarýnka. Albatros, 1984, 2. vyd. Sedistra, 1995.

Každý večer s kočkou Lindou. Dialog, 1992.

Hejásek a Jujdásek. Futura, 1993, 2. vyd. Olympia, 2000.

Kde padají hvězdy. Albatros, 1997.

Kočka Linda, poklad rodiny. Amulet, 2000.
Za humny je drak. Amulet, 2000.
Hádanky a básničky pro celý rok. Egmont ČR, 2003.

Výběr ze scénářistické tvorby pro děti:

Čertova nevěsta (TV pohádka, 1975)
Den pro mou lásku (film, 1976)
Tajemství proutěného košíku (TV seriál, 1978)
Indiáni z Větrova (film, 1979)
Čarovné prstýnky (TV pohádka, 1980)
Za humny je drak (filmová pohádka, 1982)
My všichni školou povinní (TV seriál, 1984)
O štěstí a kráse (TV pohádka, 1986)
O pavím králi (TV pohádka, 1987)
Kde padají hvězdy (TV seriál, 1995)
Elixír a Halíbela (TV pohádka, 2001)
Čtyři uši na mezi (večerníčkový seriál, 2004)

Dramaturgie:

Snowboardřáci (film, 2004)

Příloha 2

Rozhovor se spisovatelkou Markétou Zinnerovou

1) Co Vás přimělo k psaní literatury pro děti ?

M.Z.: „ V devíti letech jsem začala psát poezii a ve dvanácti mi vyšla první povídka. Ráda jsem přetvářela realitu. Oddalovala jsem tak vstup do světa dospělých, který jsem vnitřně nechtěla opustit. Vždy jsem si více rozuměla s dětmi.“

2) Kde berete inspiraci?

M.Z.: „ Každá literatura odráží kulturní klima, v kterém vzniká a je obrazem autorovy duše, jeho přemýšlení. Většina autorů vychází ze sebe sama, co si představuje, že je jeho osobním poselstvím. Já vycházím s osobních zážitků. To, co znám, nějakým způsobem transformuji. Nemám odvalu být autentická, a to z osobních důvodů. Nepovažuji za důležitou autobiografičnost, ale přesvědčivost výpovědi. Chci, aby postavy v mých knihách byly tak pravdivé, aby se s nimi děti mohly ztotožnit, ale nejen s jednotlivými postavami, ale i s příběhem.“

3) Inspirovala jste se ve svých pohádkách lidovou slovesností, popřípadě jiným autorem?

M.Z.: „Na začátku jsem se cítila ovlivněna Václavem Čtvrtkem, což je patrné v pohádce Drak Mrak. Čarovné prstýnky a Princeznu Rozmarýnku jsem psala, abych dětem ukázala možnosti krásy českého jazyka. Bylo mi líto opustit vazby, které používali naši předkové. Zajímalo mě mnoho způsobů, jak vyjádřit pohádku. Velmi ráda a také dlouho jsem pracovala na pohádce Princezna z třešňového království, která je velmi poetická. Kočka Linda, poklad rodiny je “crazy“ pohádka s nadsázkou. Příběh je ze současnosti, o současné rodině a hlavně o toleranci a porozumění - to je, co lidem nejvíce přeji.“

4) Který ze současných spisovatelů pro děti a mládež je Vám nejbližší a proč?

M.Z.: „Jednoznačně Jiří Žáček. Je to velmi talentovaný a chytrý člověk. Jsem nadšena jeho metaforičností.“

5) Máte rozepsanou nějakou knihu, anebo se více věnujete scénáristice?

M.Z.: „Vše souvisí s časem. Důležité je také okolí a zdravotní stav. Někdy pracuji na scénáři i dva roky. Nyní píše večerníčky podle kočky Lindy a dodělávám scénář k filmové pohádce Zlatá nitka, kterou později napíše jako knihu. Natáčení této pohádky začne 15. července 2006. Do knihy Hejásek a Jujdásek ještě trochu vstoupím a upravím ji podle večerníčkové předlohy Čtyři uši na mezi. Někdy se stane, že mě látka nepustí, a tak se k ní vracím. Například do knihy Tajemství proutěného košíku jsem vstoupila a tři měsíce ji jazykově a stylisticky upravovala.“

6) Zasahujete do výběru ilustrátorů Vašich knih?

M.Z.: „Někdy ano, někdy ne. Zdeňka Krejčová¹⁾ a Denisa Wágnerová²⁾ byly vybrány Albatrosem. S Jolantou Lyskovou jsem se sblížila osobně při práci na leporelu Jedeme k moři. Jolanta je úžasný člověk. S ní jsem se na ilustracích domlouvala.“

7) Zasahujete do filmového zpracování?

M.Z.: „Příliš ne. Ale u poslední pohádky pomáhám producentovi. V minulosti jsem spolupracovala například s Ludvíkem Rážou³⁾, což byla velmi krásná práce.“

¹⁾ZINNEROVÁ, M. Tajemství proutěného košíku. Praha: Albatros, 1985.

²⁾ZINNEROVÁ, M. Indiáni z Větrova. Praha: Albatros, 1979.

³⁾Tajemství proutěného košíku, 1978. My všichni školou povinní, 1984

8) Prozradíte nám na závěr Vaše životní krédo?

M.Z. : „Fňukáním se nic nespraví. To je nejvíce patrné ve knize Kde padají hvězdy. Je o dětech, kterým se něco zmaří, ale to neznamená, že s tím nemohou bojovat. Já sama takové pocity velmi dobře znám, jelikož jsem těžký alergik. Dokud ale mohu myslet a psát, tak to nevzdávám.“

Příloha 3

Stavíme dům

PLASTICKÉ

Miroslav Šrámek

vystřihovánky

0 3775

Vyvěhnám z papíru
malý domeček na míru.
Těsno, komín, špičková
Pro maminku, tatínka
Náměsíku, krásně děm
modré nebe, sluníčko, žluté
zářící křepel pod oknem.
Zasadím slunečnice
aby bylo slunečně.
Smutnou vrbu nenakreslím
pod vrbou je smutek.
Až dům bude hotový
přijde se pod křoví
vstává hrázdo pro vrabčátka.
Zpívá, líbežná náš dům
a my otevřeme vrátka
dobrým sousedům.
Popďte si k nám, děti, hrát!
Budeme si malovat
těšky, komín, okenice,
zahradku z slunečnice –
nu a potom na míru
olepíme dům z papíru.

1. Vyvěhnám z papíru malý domeček na míru.
2. Těsno, komín, špičková.
3. Pro maminku, tatínka.
4. Náměsíku, krásně děm.
5. modré nebe, sluníčko, žluté.
6. zářící křepel pod oknem.
7. Zasadím slunečnice.
8. aby bylo slunečně.
9. Smutnou vrbu nenakreslím.
10. pod vrbou je smutek.
11. Až dům bude hotový.
12. přijde se pod křoví.
13. vstává hrázdo pro vrabčátka.
14. Zpívá, líbežná náš dům.
15. a my otevřeme vrátka.
16. dobrým sousedům.
17. Popďte si k nám, děti, hrát!
18. Budeme si malovat.
19. těšky, komín, okenice,
20. zahradku z slunečnice –
21. nu a potom na míru.
22. olepíme dům z papíru.

23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

MIROSLAV ŠRÁMEK / STAVÍME DŮM

1980, Praha 6, Mladá Boleslav, Zimovna, Dřevěný dům, 1. patro, 1976. Odpovědná redaktorka: Bc. Pavlína Týplová.
Vydáno v roce 1976. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání.
1980, Praha 6, Mladá Boleslav, Zimovna, Dřevěný dům, 1. patro, 1976. Odpovědná redaktorka: Bc. Pavlína Týplová.
Vydáno v roce 1976. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání.
1980, Praha 6, Mladá Boleslav, Zimovna, Dřevěný dům, 1. patro, 1976. Odpovědná redaktorka: Bc. Pavlína Týplová.
Vydáno v roce 1976. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání. Vydání: 1. vydání.

Miloslav
Jágr

Dlouhý, Široký a Bystrozraký

omalovánky

Je pěkné mít bratříčka

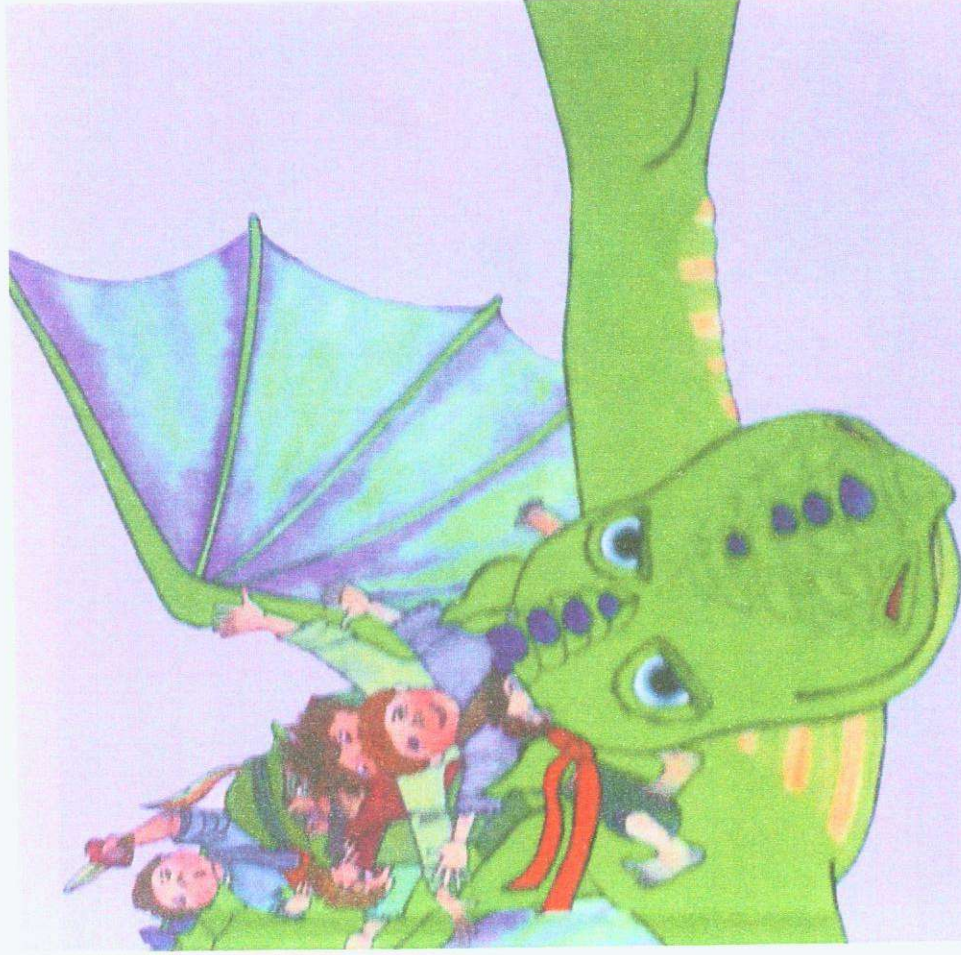
Markéta
Zinnerová

DRAK MRAK

MARIE VONNEROVA

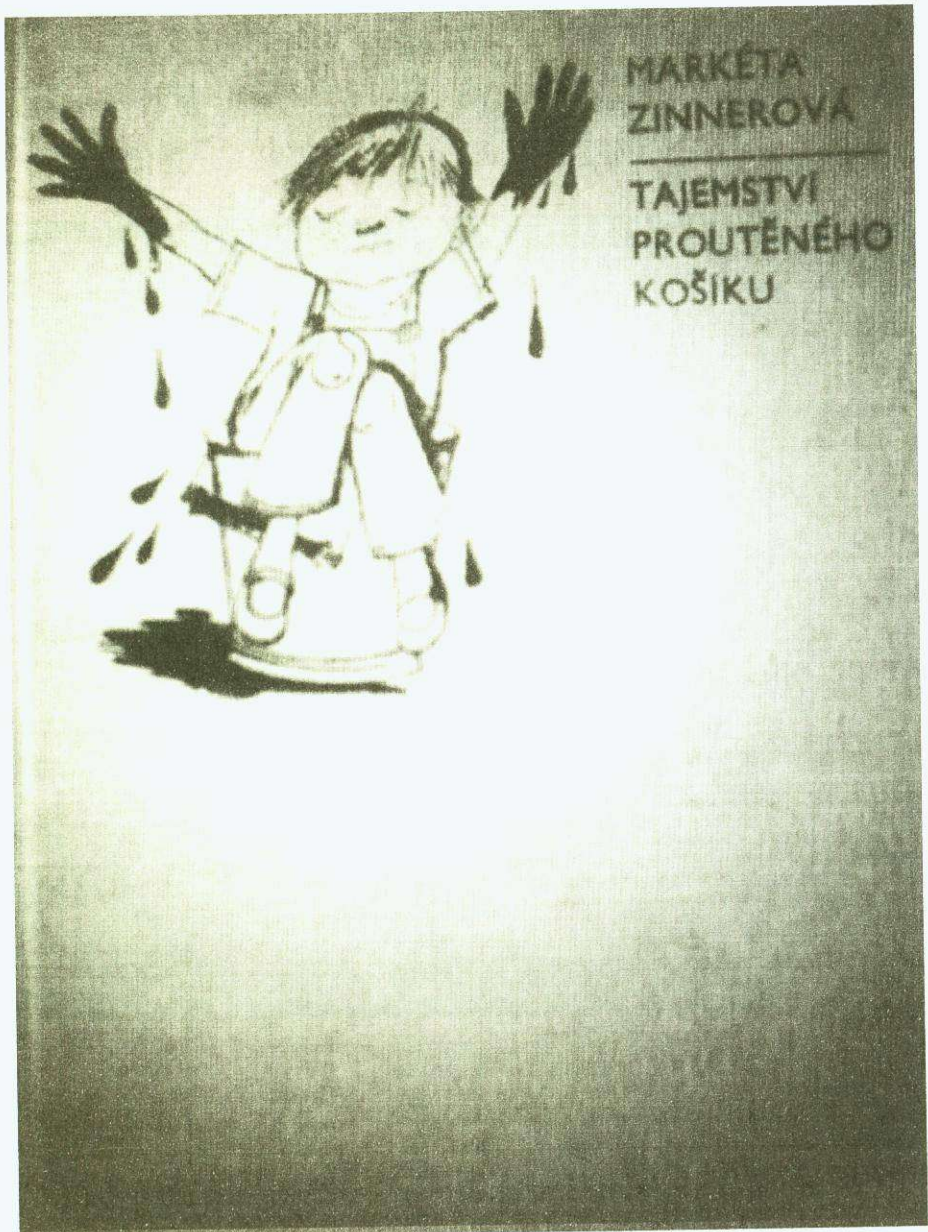

MARKETA ZINNEROVA.
Za humny je
ALBOTROS **DRAK**

Markéta Zinnerová
Děti z Pařízkova

Albatros

MARKĚTA
ZINNEROVÁ

TAJEMSTVÍ
PROUTĚNÉHO
KOŠIKU

El. Křížová
Mladějovská
27. listopadu
Tajemství
proutěného košíku

Tajemství
proutěného košíku

ALBATROS
PRAHA

MARKĚTA
ZINNEROVÁ

Markéta Zimmerová

Čarovné prstýnky

ALBATROS

PRINCEZNA ROZMARYNKA

Marek Zimetzová

The illustration depicts a young girl with a fair complexion and green eyes, smiling gently. She is wearing a crown made of green holly leaves and red berries. A small, fluffy white dog is nestled against her chest. The background is a soft, light blue with scattered red dots, suggesting a winter or holiday theme. The overall style is soft and painterly.

ALBATROS

MARKÉTA
ZINNEROVÁ

*Princezna
z třesňového
království*

Hejássek a Jujdássek

Ábrósítta
MARENKA
ZINNEROVA

Illusztrálta
JOLANTA
LYSKOVA

